

Sprawozdanie merytoryczne z działalności
Stowarzyszenia Młodych Animatorów Kultury
za rok 2023

I. Dane stowarzyszenia

nazwa	Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury
adres	ul. Kościelna 18/6, 60-538 Poznań
adres korespondencyjny	ul. Główna 42, 61-007 Poznań
e-mail	smak@animatorzysmak.pl
nr telefonu	+48 789 311 619
KRS	0000512332
data wpisu	05.06.2014
REGON	302745723
NIP	7831714504
Zarząd stowarzyszenia	Daniel Stachula – prezes zarządu Zuzanna Głowacka – wiceprezeska zarządu
Komisja Rewizyjna stowarzyszenia	Ewelina Chatłas – przewodnicząca Komisji Rewizyjnej Karolina Brzezicka – członkini Komisji Rewizyjnej

II. Cele statutowe stowarzyszenia:

Celem stowarzyszenia jest działalność:

- a) na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- b) na rzecz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej
- c) wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- d) na rzecz nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania,
- e) na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- f) na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- g) na rzecz wspierania i upowszechniania kultury fizycznej.

III. Sposoby realizacji celów statutowych:

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- a) propagowanie, wspieranie, upowszechnianie, promowanie, archiwizowanie, finansowanie i szeroko rozumiane rozpowszechnianie wszelkiej działalności w zakresie wyżej wymienionych celów,
- b) inicjowanie, finansowanie, wspieranie działań z zakresu komunikacji społecznej, kulturalnych, edukacyjnych, artystycznych, społecznych, podejmowanych przez osoby fizyczne i prawne w Poznaniu, na terenie całego kraju oraz innych państw,
- c) inicjowanie, finansowanie, wspieranie w każdym zakresie lokalnych oraz ponadlokalnych wydarzeń obejmujących wskazane wyżej dziedziny życia społecznego;
- d) propagowanie, upowszechnianie wiedzy dotyczącej życia i twórczości wybitnych przedstawicieli świata kultury, sztuki i nauki, związanych z miastem, regionem, krajem, zagranicą;
- e) inicjowanie, finansowanie, wspieranie, organizowanie przedsięwzięć artystycznych, kulturalnych, oświatowych, społecznych, sportowych, podejmowanych przez osoby prywatne, instytucje i środowiska artystyczne, sportowe, edukacyjne, społeczne zrzeszające twórców, w tym środowiska twórców niepełnosprawnych;
- f) publiczne wyrażanie opinii i zajmowanie stanowiska w sprawach dotyczących celów stowarzyszenia;

- g) pozyskiwanie i gromadzenie środków finansowych i materialnych dla realizacji celów statutowych,
- h) uczestnictwo w krajowych i zagranicznych wydarzeniach promujących kulturę, edukację, komunikację społeczną, sztukę, sport, rozwój wspólnot lokalnych, integrację społeczną i kulturową np. na warsztatach, sympozjach oraz wszelkich imprezach charytatywnych organizowanych dla celów społecznie użytecznych,
- i) reprezentowanie przed organami administracji państwowej interesów ludzi zajmujących się kulturą, edukacją, sztuką, sportem, integracją społeczną i kulturową,
- j) działalność w zakresie: organizowania wykładów, szkoleń, spotkań artystycznych, prelekcji, koncertów, spektakli, projekcji filmów oraz innych wydarzeń o charakterze kulturalnym, naukowym, edukacyjnym, sportowym, społecznym, lokalnym,
- k) prowadzenie działalności dydaktycznej, edukacyjnej, oświatowej w zakresie kulturoznawstwa, upowszechniania sztuki, kultury, sportu, tradycji narodowej oraz wszelkich innych form komunikacji społecznej,
- l) organizowanie wycieczek zagranicznych i krajowych, warsztatów, plenerów artystycznych, obozów sportowych, projektów społecznych, kulturowych, lokalnych w celu poszerzania wiedzy i wymiany doświadczeń kulturalno-społecznych,
- m) prowadzenie szerokiej działalności wydawniczej, poligraficznej, reklamowej,
- n) podejmowanie działań organizacyjnych i edukacyjnych dla rozwoju kultury i sztuki ze szczególnym uwzględnieniem terenów kulturowo zaniedbanych, wymagających integracji społecznej i kulturowej, rewitalizacji (wsie, małe ośrodki miejskie, dzielnice dużych miast wymagające rewitalizacji społecznej i kulturowej),
- o) działania na rzecz integracji środowisk twórczych w regionie, w kraju i za granicą poprzez organizację wspólnych sympozjów, podróży, spotkań, warsztatów, plenerów, festiwali.

IV. Działalność stowarzyszenia za rok sprawozdawczy – 2023

A. DZIAŁALNOŚĆ NIEODPŁATNA POŻYTKU PUBLICZNEGO:

W roku 2023 stowarzyszenie realizowało szereg projektów na rzecz aktywizacji kulturalnej Poznania, powiatu poznańskiego i województwa wielkopolskiego, uwzględniając potrzeby i pomysły młodych ludzi oraz lokalnych wspólnot. Realizowaliśmy projekty edukacyjne, artystyczne, kulturalno-społeczne, ekologiczne, dotyczące rozwoju społeczności lokalnych, na rzecz dzieci i młodzieży oraz na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Realizowaliśmy działania w nurcie sztuki społecznej. Poprzez edukację kulturalną aktywizowaliśmy i wspieraliśmy w twórczym uczestnictwie w kulturze osoby mające do niej utrudniony dostęp. Podczas realizacji projektów łączyliśmy teorie z szerokim wachlarzem praktyk społeczno-kulturowych i artystycznych. Zrealizowane projekty:

1. Fyrtel Główna – Centrum Inicjatyw Lokalnych

• dotacja – Miasto Poznań

Drugi rok realizacji 3-letniego projektu, wspierającego rozwój społeczności lokalnej osiedla Główna w Poznaniu. W ramach projektu „Fyrtel Główna – Centrum Inicjatyw Lokalnych” realizowaliśmy m.in. proces rozbudowy międzysektorowego partnerstwa lokalnego, przeprowadziliśmy społeczne badania jakościowe i ilościowe badające problemy, potrzeby, zasoby i potencjały społeczności lokalnej dzielnicy Główna oraz opracowaliśmy raport zawierający mapę zasobów i potrzeb społeczności lokalnej (diagnoza społeczności lokalnej), a także realizowaliśmy wspólnie z mieszkańcami różnorodne działania i tzw. oddolne inicjatywy mieszkańców.

W ramach projektu:

- zrealizowano proces przygotowywania aktualizacji diagnozy społeczności lokalnej (participatory action research) – przeprowadzenie badań diagnostycznych, opracowanie merytoryczne wyników badań; zrealizowano prace przygotowawcze i merytoryczne zmierzające do przeprowadzenia badań diagnostycznych. Przygotowano i przeprowadzono jakościowe badania w działaniu (participatory action research – zgodnie z harmonogramem projektu) oraz opracowano merytorycznie raport zawierający diagnozę zasobów, potencjałów problemów i potrzeb społeczności lokalnej. Raport w formie dokumentu dostępny jest na naszej stronie internetowej: www.fyrteलगłowna.pl/centrum-inicjatyw-lokalnych

- Zrealizowano 2 inicjatywy oddolne mieszkańców i mieszkanki — zgodnie z ofertą. Realizacja inicjatyw oddolnych mieszkańców i mieszkanki ściśle powiązana była z przyjętym założeniem aktualizacji diagnozy (badania w działaniu). Proces wyłaniania i realizacji inicjatyw realizowany był „na miękko” z uwzględnieniem warsztatowej formy wypracowywania pomysłów i przygotowywania koncepcji realizacyjnych. Istotnym elementem realizacji inicjatyw oddolnych było kryterium „odpowiedzi” inicjatywy na problemy/potrzeby przy jednoczesnym wykorzystaniu zdiagnozowanych lokalnych zasobów i potencjałów w celu unaocznienia społeczności lokalnej możliwości przekształcania rzeczywistości, w której funkcjonuje własnymi siłami. Inicjatywy oddolne realizowane były przez różne grupy kategoryjne z terenu działania CIL. Zrealizowano działania promocyjne dotyczące realizacji inicjatyw oddolnych: ogłoszenie informacji o możliwości realizacji inicjatyw oddolnych za pośrednictwem Internetu (podstrona internetowa Fyrtel Główna, media społecznościowe — FB, IG), umieszczenie materiałów graficznych w gablocie informacyjnej przed siedzibą CIL oraz w gablotach wewnętrznych — w siedzibie; wykorzystanie dotychczasowych kanałów komunikacji nieformalnej na terenie Główniej (nieformalne centra życia społecznego — punkty usługowe, park i inne), wykorzystanie kanałów komunikacji elektronicznej (mailing do partnerów oraz odbiorców zadania w latach 2019-2023; umieszczenie informacji na nieformalnych forach i grupach internetowych związanych ze społecznością Główniej); przeprowadzono wizyty i prezentacje/wystąpienia dotyczące możliwości realizacji inicjatyw oddolnych m.in. w siedzibach partnerów. Zainteresowani mieszkańcy i mieszkanki zostali zaproszeni na spotkanie dotyczące działań i sposobów pracy podczas realizacji inicjatywy (elementy metodyki i logiki projektowej). Pomysłodawcy zostali objęci wsparciem merytorycznym na każdym etapie realizacji inicjatyw — odbywały się nieewidencjonowane konsultacje indywidualne i grupowe (on-line oraz stacjonarnie w godzinach funkcjonowania CIL). Każda inicjatywa oddolna miała swojego opiekuna bądź opiekunkę z zespołu CIL — opiekunowie stawali się wówczas facylitatorami procesów, a jednocześnie byli członkami zespołu diagnostycznego (badanie w działaniu) — przekazywali informacje osobom koordynującym proces diagnostyczny. Podczas realizacji inicjatyw oddolnych, opiekunowie gwarantowali wsparcie organizacyjne, promocyjne, administracyjne, merytoryczne, osobowe i rzeczowe.
- zrealizowane inicjatywy oddolne:
  1. Chwast-prast! — spacer zielony i dzika kuchnia — realizacja w dniach: 04.05.2023-20.05.2023
  2. Sąsiedzka rzeźba — tworzymy instalację na Noc Świętojańską — realizacja w dniach: 01.06.2023-22.06.2023.
- zrealizowano 6 spotkań partnerów z rejonu działania Centrum Inicjatyw Lokalnych związanych z budowaniem, poszerzaniem i wzmacnianiem partnerstwa lokalnego na terenie osiedla Główna
- zorganizowano 1 działanie zrealizowane przez partnerstwo lokalne,
- zrealizowano 9 działań o charakterze edukacyjno-animacyjnym, integracyjnym, edukacyjnym, włączającym,
- zrealizowano 2 spotkania z mieszkańcami dotyczące ważnych dla społeczności tematów,
- zrealizowano 3 działania informacyjno-edukacyjne służące zwiększaniu wiedzy mieszkańców o sprawach lokalnych i możliwości włączania się w procesy podejmowania decyzji,
- zrealizowano 3 działania zwiększające zaangażowanie mieszkańców, ich wrażliwość społeczną, realizowane z udziałem mieszkańców oraz wydarzenia o charakterze integracyjnym,
- zrealizowano 3 działania aktywizujące, edukacyjne, integracyjne i promocyjne współorganizowane i współrealizowane przez sieć współpracy Centrów Inicjatyw Lokalnych działających na terenie Poznania,
- zrealizowano 2 działania edukacyjno-promocyjne w formie udziału w wizytach studyjnych,
- przygotowano, wyposażono i utrzymano 1 przestrzeń — siedzibę Centrum Inicjatyw Lokalnych.

2. Biblioteka Sąsiedzka na Główniej 2023

- **dotacje: Miasto Poznań, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Instytut Książki)**

www.fyrteglowna.pl/biblioteka-sasiedzka

Biblioteka Sąsiedzka na Główniej to pierwsza regularnie funkcjonująca biblioteka społeczna w Poznaniu, która powstała z inicjatywy społeczności lokalnej naszej dzielnicy. Zbudowana wspólnymi siłami, w roku 2022 gromadzi ponad 10 tys. książek, które można wypożyczać w wolnym dostępie. Biblioteka była także miejscem spotkań autorskich, warsztatów literackich, ilustratorskich, akcji twórczych.

Realizacja zadania „Biblioteka Sąsiedzka na Główniej” rozpoczęła się od ETAPU PRZYGOTOWAWCZEGO (01.01.2023-13.02.2023), podczas którego miały miejsce następujące działania:

- opracowanie kampanii promocyjnej projektu w roku 2022 oraz opracowanie identyfikacji graficznej
- podpisanie umów z koordynatorami działań, grafikiem, programistą,
- promocja projektu w social media (realizowana także w kolejnych etapach zadania)
- opracowanie szczegółowych koncepcji realizowanych działań w roku 2023,
- zakup materiałów do realizacji działań (zakupy realizowane były na bieżąco i dotyczyły materiałów niezbędnych do realizacji działań warsztatowych oraz wydarzeń otwartych)
- opracowanie i przygotowanie draftów umów i pozostałej dokumentacji projektowej (listy obecności, porozumienia)
- przygotowano i podpisano część umów z artystami, edukatorami, animatorami, trenerami, prowadzącymi warsztaty oraz pozostałymi realizatorami zadania (kolejne umowy podpisywane były na bieżąco podczas realizacji zadania w roku 2023).

Kolejnym etapem realizacji zadania były DZIAŁANIA MERYTORYCZNE (14.02.2023-23.12.2023), podczas których wykonano następujące działania:

- podpisywanie umów z artystami, prowadzącymi warsztaty, wykonawcami i innymi realizatorami zadania (kontynuacja działań z poprzedniego etapu)
- dokonano zakupu i przetransportowano materiały do przeprowadzenia warsztatów oraz pozostałych działań zadania,
- zmodyfikowano podstronę internetową zadania,
- zrealizowano kampanię promocyjną zadania w roku 2023: promocja wydarzeń przez strony internetowe i portale społecznościowe, druk i dystrybucja materiałów promocyjnych i edukacyjnych oraz aktualizacja podstrony internetowej (aktualizacji danych na podstronie internetowej dokonywano przez cały okres realizacji zadania),
- zrealizowano warsztaty, akcje twórcze, instalacje artystyczne, kampanię promującą czytelnictwo oraz pozostałe działania zadania,
- zamieszczono dokumentację audiowizualną (multimedia, nagrania, video, fotografie) na portalach społecznościowych.

Podczas tego etapu (DZIAŁANIA MERYTORYCZNE) zrealizowano także program działań zadania „Biblioteka Sąsiedzka na Główniej”, który podzielony został na 3 moduły, które uzupełniały się w sposób kompleksowy: HORYZONT ZDARZEŃ, CZYLI POZA ORBITĄ, KOSMOS MOŻLIWOŚCI – WARSZTATY I WYDARZENIA CYKLICZNE, POLE GRAWITACYJNE – KAMPANIA PROMUJĄCA CZYTELNICTWO.

I. HORYZONT ZDARZEŃ, CZYLI POZA ORBITĄ

W tej części zadania znalazły się działania interdyscyplinarne oraz akcje twórcze realizowane w przestrzeni miejskiej – poza Biblioteką Sąsiedzką. Zaprogramowane wydarzenia miały na celu promocję czytelnictwa poprzez bezpośredni kontakt z odbiorcą, w naturalnym dla niego środowisku. Jego celem było także zachęcenie mieszkańców do wspólnej realizacji działań w czasie wolnym, czyli

kształtowanie aktywnego modelu uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Wydarzenia te odbywały się przede wszystkim w otwartej przestrzeni, gwarantując tym samym dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.

1. CO GŁÓWNIIE CZYTASZ? – badanie preferencji czytelniczych społeczności lokalnej. Rozpoznanie preferencji czytelniczych mieszkanki i mieszkańców Główniej przysłużyło się długofalowej promocji Biblioteki Sąsiedzkiej. Badanie „Co głównie czytasz?” zostało zaprojektowane i przeprowadzone przez członków wolontariatu pod opieką Mari Lehmann - socjolożki i animatorki kultury. Jego celem było zmapowanie gustu literackiego użytkowników biblioteki. Badanie zostało przeprowadzone przy pomocy narzędzia diagnostycznego jakim jest sondaż uliczny, umożliwiający zebranie danych dotyczących podstawowych preferencji mieszkańców. Uzyskane w procesie badawczym informacje pozwoliły rozszerzyć ofertę Biblioteki Sąsiedzkiej o pozycje wskazane przez respondentów i respondentki badania. Zrealizowana liczba wydarzeń: 3.

2. ODYSEJE – historie senierek i seniorów z Główniej

Akcja twórcza przeprowadzona na terenie Ogrodu Nadolnik została zainspirowana formatem Żywej Biblioteki, który oddaje głos osobom z różnych środowisk, tworzącą daną zbiorowość. Poprzez rozmowę z Żywą Książką (wolontariuszem, który decyduje się otworzyć na rozmowę o dotykającej go dyskryminacji), czytelnik (odbiorca) wyzbywa się swoich uprzedzeń i zaczyna lepiej rozumieć istniejący problem. Projekt „Odyseje” korzystając z tej taktyki, zaprosił seniorów i seniorki z lokalnego klubu seniora „Razem na Główniej” do współtworzenia wydarzenia. Najstarsi mieszkańcy dzielnicy podzielili się swoimi historiami i wspomnieniami. Opowiedzieli także o tym, jak Główna zmieniała się na przestrzeni lat. Zrealizowana liczba wydarzeń: 1.

3. BORYS BOBRY ZA KULISAMI – spektakle teatru Kamishibai

Kamishibai to wywodzący się z Japoni rodzaj teatru, wykorzystujący plansze z obrazkami i tekstem, które tworzą fabułę oraz drewnianą skrzynkę (butai), w której przedstawiane są kolejne fragmenty historii. Spektakle teatru kamishibai zostały opracowane na podstawie historii stworzonej przez dzieci podczas warsztatów literacko-illustratorskich w 2021 i 2022 roku – serii książeczek o Borysie Bobrym wymyślonym przez mieszkańców bohaterze Główniej. Dzięki temu, że podstawowym elementem kamishibai jest drewniana skrzynka wielkości podręcznej walizki, „Borys Bobry za kulisami” stał się mobilnym teatrykiem odwiedzającym pobliskie przedszkola i szkoły (przedszkole Mała Biedronka nr 195, przedszkole Stumilowy Las nr 196, przedszkole nr 78, przedszkole nr 82, SP45, SP Gaudium Et Studium) zachęcając dzieci po sięganie do lektury i odwiedzania Biblioteki Sąsiedzkiej. Zrealizowana liczba wydarzeń: 8.

4. NOC W BIBLIOTECE – czytelniczy survival

Wydarzenie jest bezpośrednią kontynuacją cyklu zapoczątkowanego w 2022 roku. Tym razem zostało ono wzbogacone o nocny spacer połączony z oglądaniem nieba oraz czytaniem fragmentów książek fantastyczno-naukowych. Działanie polegało na rzeczywistym spędzeniu jednej nocy w przestrzeni Biblioteki Sąsiedzkiej podczas czytelniczego survivalu, a jego odbiorcami była młodzież. W czasie wydarzenia uczestnicy i uczestniczki czytali sobie wzajemnie wybrane fragmenty ulubionych powieści. Czytelniczy survival rozpoczęło i zakończyło wspólne przygotowanie dwóch posiłków – kolacji oraz śniadania. Wydarzenie miało na celu ukazanie przestrzeni Biblioteki Sąsiedzkiej jako atrakcyjnego miejsca do realizacji twórczych inicjatyw, a także popularyzację głośnego czytania wśród młodzieży. Zrealizowana liczba wydarzeń: 2.

5. KSIĘGODZIELNIA BIBLIOTEKI SĄSIEDZKIEJ – bookcrossingowy regał na Główniej

Wychodząc naprzeciw osobom, które z różnych powodów dotychczas nie miały okazji zapoznać się z księgozbiorem biblioteki, zaprojektowaliśmy specjalny regał, który umieściliśmy w przestrzeni miejskiej Główniej, aby lektura stała się bardziej dostępna. Księgodzielnia to propozycja wpisująca się w ideę bookcrossingu. Pod okiem artysty Łukasza Sychaja powstał upcyklingowy regał, który stanął w okolicy sklepu spożywczego oraz przystanku autobusowego Rynek Wschodni – miejscach najczęściej

uczęszczanych przez mieszkańców dzielnicy. Zadaniem Księgodzielni jest skrócenie dystansu między potencjalnym czytelnikiem, a Biblioteką Sąsiedzką, promocja idei bookcrossingu oraz zachęcanie do zapoznania się z pełną ofertą działań edukacyjnych i animacyjnych w ramach Biblioteki Sąsiedzkiej. Zrealizowana liczba instalacji artystycznych: 1.

II. KOSMOS MOŻLIWOŚCI – WARSZTATY I WYDARZENIA CYKLICZNE

Cykliczne wydarzenia edukacyjno-czytelnicze i warsztaty stanowiły uzupełnienie pierwszego modułu zadania odbywającego się poza przestrzenią Biblioteki Sąsiedzkiej. Podczas działań warsztatowych ukierunkowanych na aktywizację i angażowanie uczestników w procesy twórcze, odbiorcy zadania nabyli trwałe kompetencje czytelnicze i literackie. Moduł „Kosmos możliwości” podzielony został na dwa segmenty: WYDARZENIA CYKLICZNE oraz WARSZTATY DO IT YOURSELF (zrób to sam). Pierwszy z nich wprowadzał regularne działania realizowane w przestrzeni biblioteki. „Do it yourself” obejmował 2 warsztaty związane z rękodziełem, designem i wzornictwem ukierunkowane na samodzielne tworzenie rekwizytów prawdziwego miłośnika literatury. „Kosmos możliwości” opierał się także na oswojeniu przestrzeni Biblioteki Sąsiedzkiej i ukazywaniu działań czytelniczych jako atrakcyjnej formy spędzania czasu wolnego, mającego wpływ na rozwój osobisty i społeczny czytelników.

1. TAJEMNICA BIBLIOTEKI Z GŁÓWNEJ – czytelniczy escape room

Wydarzenie performatywne w formie escape roomu, którego premiera miała miejsce w 2021 roku. Działanie w 2023 roku było kontynuacją ze względu na bardzo duże zainteresowanie odbiorców. Escape room to rodzaj gry terenowej z elementami rozrywki intelektualnej, której celem jest wydostanie się z pomieszczenia poprzez rozwiązywanie szeregu zagadek w ograniczonym czasie 60 minut. Pokój zagadek zlokalizowany jest w przestrzeni Biblioteki Sąsiedzkiej. Fabuła gry oparta była na literaturze młodzieżowej z gatunku fantastyczno naukowej oraz literatury grozy. Forma i treść zagadek zlokalizowanych w escape roomie miała charakter literacko-językowy – były to m.in. rebusy i szarady językowe, anagram, palindrom, akrostych, wykreślanka lub znalezienie określonych słów, zdań lub fragmentów powieści w przestrzeni Biblioteki Sąsiedzkiej. Wydarzenie skierowane było do młodzieży w wieku 12-18 lat oraz zespołów rodzinnych. Zrealizowana liczba wydarzeń: 9.

2. WARSZTATY DO IT YOURSELF

Kontynuacja cyklu warsztatów „do it yourself” zapoczątkowanego w 2022 roku, odwoływał się do współczesnych tendencji upcyklingowych, ponownego wykorzystania produktów i materiałów w zmienionej funkcji. Miał także duży wpływ na kształtowanie świadomych postaw proekologicznych w dobie pogłębiającego się kryzysu klimatycznego. Jego celem było także podkreślenie wartości książki jako przedmiotu (w odpowiedzi na nieustanną chęć oddawania niechcianych książek). Ponadto warsztaty „zrób to sam” sprawdziły się doskonale jako metoda na kształtowanie kreatywności, ponieważ jedynym ograniczeniem jest wyobraźnia uczestników.

DIY: zakładka do książek W trakcie warsztatów odbiorcy własnoręcznie stworzyli unikatowe zakładki do książek wykonane techniką ebru. To tradycyjna turecka sztuka zdobienia papieru poprzez nanoszenie na powierzchnie wody wymieszanej z olejem cienkich warstw farby i tworzenia wzorów za pomocą patyczków i pędzli, a następnie przenoszenie ich na kartkę papieru. Obrazy wytworzone tą techniką przypominają kolorowe, fascynujące galaktyki. Do tworzenia spersonalizowanych zakładek do książek użyte zostały także materiały upcyklingowe (guziki, wata, kawałki sznurków, tkanin, koronek, folii aluminiowej, płaskie elementy zepsutej biżuterii itp.). Zrealizowana liczba wydarzeń: 1.

DIY: dziennik przygód Tworzenie dziennika przygód to warsztat adresowany do różnych grup wiekowych, którego celem było zachęcenie uczestników warsztatów do zagłębienia się w tematykę upcyklingu. Pod opieką Jagody Szymkowiak – prowadzącej pracownię sztuk pięknych w ramach Społecznego Centrum Kultury, odbiorcy wykorzystali m.in. niechciane przez nikogo książki (wyniszczone i niekompletne), wycinki z gazet, resztki kolorowych papierów prezentowych, pocztówki i inne zużyte materiały, by stworzyć spersonalizowany notes, w którym poprzez umiejętne łączenie

różnych elementów i ręczne dopiski wspomnień, marzeń i planów, mogli wyrazić swoją osobowość. Rzeczy przeznaczone do wyrzucenia na makulaturę otrzymały nowe życie. Zrealizowana liczba wydarzeń: 1.

2. GWIAZDOZBIÓR – spotkania autorskie z polskimi pisarkami

Cykl spotkań autorskich, przybliżających sylwetki oraz twórczość autorek współczesnego polskiego życia literackiego był okazją do zapoznania czytelników Biblioteki Sąsiedzkiej z literaturą faktu i reportażem. Dyskutowane w ramach spotkania pozycje – "To wszystko nie robi się samo" Aleksandry Boćkowskiej oraz "Nieprzezroczyście. Historie chłopskiej fotograf i" Agnieszki Pajączkowskiej (nominowanej do nagrody Paszport Polityki) podejmują tematy ważne, angażujące i interesujące szczególnie z perspektywy pracowników kultury. Z Aleksandrą Boćkowską rozmawialiśmy o specyfice pracy na zapleczu kultury, a z Agnieszką Pajączkowską o potencjale fotograf i w badaniach społecznych. Wybrane pozycje na tamten moment były atrakcyjnymi dla współczesnego czytelnika nowościami na rynku wydawniczym, w efekcie czego spotkania przyciągnęły spodziewaną liczbę odbiorców. Zrealizowana liczba wydarzeń: 2, Liczba odbiorców: 24, Terminy realizacji: 21 listopada, 7 grudnia

III. POLE GRAWITACYJNE – KAMPANIA PROMUJĄCA CZYTELNICTWO

W ramach realizacji zadania opracowana została kampania społeczna skierowana do lokalnej społeczności zamieszkującej Główną w Poznaniu. Celem kampani było zwiększenie widoczności Biblioteki Sąsiedzkiej wśród mieszkańców dzielnicy i zachęcenie do częstszego korzystania z księgozbioru i oferty wydarzeń odbywających się w bibliotece. W kampani wykorzystana została postać bobra jako symbolu biblioteki (podobizna zwierzęcia zdobi książkowy ekslibris). Kampania promocyjna zawierała szereg działań realizowanych we współpracy ze społecznością lokalną dzielnicy, zwłaszcza młodzieżą włączoną w wolontariat oraz partnerami projektu, angażując mieszkańców i mieszkanki w procesy twórcze, organizacyjne i decyzyjne. W ramach kampani społecznej zmodyfikowana i uaktualniona została podstrona internetowa Biblioteki Sąsiedzkiej, rozwinięte o nowe treści zostały również konta Biblioteki Sąsiedzkiej w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram). Materiały graficzne udostępniane za pomocą wskazanych mediów zostały opracowane przez ilustratora i grafika: Jakuba Haremzę (<http://jakubharemza.com>).

W skład działań promocyjnych weszły następujące akcje:

1. MŁODZIEŻOWY WOLONTARIAT W BIBLIOTECE SĄSIEDZKIEJ

Wolontariat działający przy Bibliotece Sąsiedzkiej to grupa młodych osób w wieku 10-14 lat, która zawiązała się w 2022 roku w toku rozmaitych procesów twórczych. Młodzież zaangażowana w tworzenie Biblioteki pełniła funkcję „ekspertów doświadczenia”, którzy dzielili się z animatorką grupy swoimi refleksjami i doświadczeniami w projektowaniu rozwiązań promocyjnych dostosowanych do potrzeb młodych ludzi. Podczas cyklicznych spotkań wolontariusze i wolontariuszki – na bazie własnych pomysłów – stworzyli unikatowe rozwiązania zwiększające atrakcyjność czytelnictwa w kręgu młodzieży. Następnie wolontariusze wdrożyli innowacyjne rozwiązania dotyczących promocji czytelnictwa z wykorzystaniem m.in. mediów społecznościowych (w szczególności Instagrama). Z inicjatywy wolontariuszek i wolontariuszy powstał młodzieżowy klub czytelniczy – „Lektura nieobowiązkowa”, w ramach którego młodzież spotykała się by dyskutować o wybranej przez siebie książce. W ten sposób grupa wolontariuszy znacząco przyczyniła się do poszerzenia grona czytelników i czytelniczek Biblioteki Sąsiedzkiej. Zrealizowana liczba wydarzeń: 11.

2. ZACZYTANI NA DZIELNI – mobilny regał z książkami

W ramach realizacji kampanii promocyjnej zrealizowane zostały akcje i happeningi w przestrzeni publicznej Główniej (Park im. ks. Tadeusza Kirschke oraz plac zabaw) skierowane do zróżnicowanego grona odbiorców. Animatorzy i edukatorzy wykorzystali skonstruowany wcześniej mobilny regał z książkami Biblioteki Sąsiedzkiej, który „podróżował” w asyście swoich opiekunów po przestrzeni dzielnicy – mobilny obiekt stał się atrakcyjną formą promocji czytelnictwa. Happeningi czytelnicze, podczas których odczytywane były fragmenty książek zrealizowane zostały w punktach na mapie

dzielnicy najczęściej odwiedzanych przez mieszkańców i mieszkanki Głównej. Zrealizowana liczba wydarzeń: 4.

3. ROZPROSZONY BOOKCROSSING – książki niespodzianki

Bookcrossing jest niekonwencjonalną formą popularyzowania czytelnictwa poprzez nieodpłatne przekazywanie książek przechodniom oraz pozostawianie ich w różnych punktach w przestrzeni dzielnicy Główna metodą „podaj dalej” (m.in. na poczcie, w pierogarni, w cukierni, w sklepie zoologicznym, na cudzym parapecie, na ławce) pod postacią happeningu mającego na celu pozyskanie nowych odbiorców oferty Biblioteki Sąsiedzkiej oraz zjednoczenie miłośników książek. Do akcji wykorzystane zostały książki, które nie weszły w skład księgozbioru Biblioteki Sąsiedzkiej, a zostały przekazane przez mieszkańców Głównej. W przygotowanie oraz realizację działania włączeni zostali wolontariusze, którzy zapakowali książki w szary papier i zamieścili na nim opisy lektur – w nawiązaniu do hasła „nie oceniamy książki po okładce”. W rozdawanych „książkach niespodziankach” zamieszczone zostały również prezentowe zakładki zawierające informacje dotyczące adresu i godzin otwarcia Biblioteki Sąsiedzkiej. Zrealizowana liczba wydarzeń: 2.

3. Oddolne inicjatywy osiedlowe na Głównej

- **dotacja: Stowarzyszenie Wielkopolska Sieć Organizacji Pozarządowych „Działamy Razem” (źródło finansowania: miasto Poznań)**

www.fyrtelglowna.pl/centrum-inicjatyw-lokalnych

Celem głównym projektu było zwiększenie poczucia sprawczości i wpływu na najbliższe otoczenie wśród społeczności lokalnej osiedla Główna w Poznaniu poprzez realizację działań, akcji, pomysłów i oddolnych inicjatyw osiedlowych mieszkańców i mieszkanek zmierzających do aktywizowania lokalnej społeczności osiedla Główna wokół różnych celów o charakterze dobra wspólnego oraz odpowiadających na zdiagnozowane problemy i potrzeby funkcjonujące na terenie osiedla Główna. Zadanie realizowane było przez zespół animatorów oraz mieszkańców osiedla Główna w Poznaniu, którzy chcieli angażować się w działania społecznie użyteczne, wzmacniać swoją wspólnotę lokalną i realizować akcje, działania i oddolne inicjatywy osiedlowe we współpracy ze społecznością lokalną. Ideowym podglebiem projektu był model partycypacji społecznej zorganizowanej według zasady przejścia od pracy DLA MIESZKAŃCÓW, do pracy Z MIESZKAŃCAMI I POPRZEZ MIESZKAŃCÓW (odejście od perspektywy „klienta” wydarzeń, na rzecz „współtwórcy” i „współgospodarza” realizowanych działań oddolnych).

Projekt był bezpośrednią odpowiedzią na problemy i potrzeby rozpoznane w „Diagnozie społeczności lokalnej osiedla Główna – 2021” stworzonej przez zespół badaczy i animatorów Centrum Inicjatyw Lokalnych funkcjonującego na terenie osiedla Główna w Poznaniu (pełny dokument dostępny do pobrania na naszej stronie internetowej www.fyrtelglowna.pl). W ramach projektu wspólnie z mieszkańcami i mieszkankami Głównej w Poznaniu zrealizowaliśmy 12 małych projektów, angażujących społeczność lokalną w działania na rzecz rozwoju własnej dzielnicy.

1. Społecznościowy mural na Głównej

Inicjatywa polegała na przeprowadzeniu procesu warsztatowo-edukacyjnego z dziećmi i młodzieżą z terenu osiedla Główna w Poznaniu. Podczas twórczego procesu uczestnicy warsztatów pod okiem animatorów kulturowych: Marii Lehmann i Daniela Stachuły oraz artystów wizualnych: Jagody Szymkowiak i Jakuba Czecha wzięli udział w zaprojektowaniu oraz wykonaniu społecznościowego, dziecięco-młodzieżowego muralu, który został zlokalizowany na podwórku przy ul. Głównej 42. Oprócz aspektu wizualnego, społecznościowy mural pełni też funkcje ekologiczne – przy dziele artystycznym zrealizowano małe nasadzenia zieleni. Inicjatywa jest odpowiedzią na zdiagnozowane wcześniej potrzeby i problemy – m.in. brak wystarczającej oferty edukacyjno-animacyjnej oraz kulturalnej na terenie osiedla, a także brak zaangażowania mieszkańców w dbałość o swoją najbliższą okolicę.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Maria Lehmann

2. Planszówkowy fyrtel

Inicjatywa miała na celu budowanie planszówkowej społeczności wśród mieszkanek i mieszkańców Główniej. Inicjatorzy spotykają się nie tylko po to, aby się zintegrować, ale także, by wspólnie zdobywać wiedzę o grach, ich zasadach, mechanice — podczas rozrywek planszówkowych. Zajęcia były prowadzone przez mistrza gry, w związku z tym uczestnicy wydarzenia nie muszą być zaawansowani w znajomości zasad gier. Spotkania kierowane były do osób dorosłych. W planach jest organizowanie regularnych wieczorów planszówkowych dla społeczności Główniej, a w przyszłości podjęcie kolejnej inicjatywy oddolnej — stworzenie planszówki o historii Główniej. W ramach inicjatywy odbywają się również spotkania dotyczące gier LARP. LARP to rozgrywka na pograniczu gry i sztuki, podczas której uczestnicy wspólnie tworzą i przeżywają opowieść, odgrywając role podobnie do improwizowanego teatru. Pierwsze spotkanie ma charakter warsztatowo-wprowadzający, aby zapoznać wszystkie osoby z zasadami rozgrywki larpowej. Kolejne spotkania to rozgrywki LARP.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Zuzanna Głowacka

3. Pracownia tańca — warsztaty ruchowo-taneczne dla dzieci

Inicjatywa oddolna matek z terenu osiedla Główna. Pracownia tańca to cykl warsztatów ruchowo-tanecznych dla dzieci, łączących różne metodyki, narzędzia, strategie i techniki pracy z zakresu ruchu i tańca. Zajęcia opierają się na nauce krótkich choreografii dopasowanych do wymagań uczestniczek i uczestników oraz improwizacjach ruchowych, które rozwijają świadomość ciała oraz pomagają zwiększyć pewność siebie. Elementy rytmiki pomagają dzieciom odkrywać zależności pomiędzy muzyką, a ruchem. Oprócz walorów rozwojowych takich jak wzmacnianie poprawnej postawy ciała czy rozwijanie poczucia rytmu, warsztaty skupiają się na zabawie, integracji i aktywnym spędzaniu czasu. Zajęcia odbywały się w dwóch kameralnych grupach, aby w zależności od wieku odpowiednio dobrać metodę pracy oraz stworzyć bezpieczną, komfortową przestrzeń artystycznego wyrazu dla każdego dziecka. Inicjatywa jest odpowiedzią na potrzebę zwiększania oferty edukacyjno-kulturalnej oraz integracji mieszkańców i mieszkanek osiedla Główna z różnych grup i klas społecznych. Pracownię prowadzi Natalia Stegienta — doświadczona pedagogka specjalna i instruktorka tańca, która w swojej pracy koncentruje się na tworzeniu bezpiecznej przestrzeni do swobodnego wyrażania się dzieci przez taniec.

opiekun inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Daniel Stachuła

4. Mikołajki na Główniej

Cykl wydarzeń integrujących społeczność lokalną osiedla Główna, który odbywał się w dniu 6.12.2023 roku pod hasłem Mikołajki na Główniej. W ramach inicjatywy zrealizowane zostały warsztaty szydełkowania i krawiectwa o charakterze kulturotwórczym realizowane przez studentów etnologii i antropologii kulturowej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Oprócz tego w Szkole Podstawowej nr 45 im. Okrętu Rzeczypospolitej Polskiej „Poznań” odbył się kiermasz ozdób świątecznych przygotowanych przez Pracownię Sztuk Pięknych działającą przy CIL Fyrtel Główna. Podczas Mikołajek na Główniej odbyło się także wspólne kolędowanie senierek i seniorów zrzeszonych w lokalnych klubie seniora razem z Michałem Rukszą — muzykiem, kompozytorem, aranżerem i multiinstrumentalistą. Artystyczne wykonanie kolęd i pastorałek podczas kameralnego koncertu muzycznego przyczyniło się do integracji poszczególnych grup społecznych funkcjonujących na terenie osiedla. Inicjatywa była zrealizowana przez kilka grup mieszkańców i mieszkanek, z którymi współpracuje CIL Fyrtel Główna.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Zuzanna Głowacka

5. Muzyka na poddaszu — dzielnicowa premiera albumu Impressions

18 listopada w siedzibie CIL Fyrtel Główna odbył się koncert Małgorzaty i Kuby Marciniaków połączony z premierą ich najnowszej płyty „Impressions” — wydarzenie zostało zrealizowane w ramach

inicjatywy oddolnej pn. Muzyka na poddaszu – dzielnicowa premiera albumu Impressions. Marciniakowie to małżeństwo utalentowanych muzyków z Główniej, którzy razem tworzą duet, będący wyjątkowym połączeniem saksofonów z wibrafonem i innymi instrumentami perkusyjnymi. Tworzą autorskie kompozycje, w których można usłyszeć wpływy muzyki poważnej, jazzowej, jak również ludowej. Realizacja inicjatywy w formie kameralnego koncertu muzycznego zgromadziła całkiem pokazną publiczność złożoną z mieszkańców i mieszkank Główniej. Zrealizowany koncert został również objęty szczegółową dokumentacją fotograficzną wykonaną przez Urszulę Jocz. Inicjatywa oddolna była odpowiedzią na zapisy diagnozy społeczności lokalnej dotyczącej działań kulturalnych, artystycznych, edukacyjnych i animacyjnych realizowanych na terenie osiedla Główna.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Zuzanna Głowacka

6. Kolędowanie dla najmłodszych

To inicjatywa skierowana do dzieci z terenu osiedla Główna – polegała na przygotowaniu małego, kameralnego koncertu połączonego z animacjami muzycznymi i poznawaniem wybranych instrumentów muzycznych. Do udziału zaproszone zostały artystki tworzące kolektyw Kolęda jest kobietą: Kasia Pakowska (głos, harmonium indyjskie, bębny obręczowe) Joanna Dudkowska (gitara basowa, fretless, głos) Aleksandra Awtuszevska (wiolonczela) oraz Małgorzata Marciniak (instrumenty perkusyjne). Kameralny koncert realizowany w ramach inicjatywy oddolnej był wprowadzeniem do „dużego” koncertu muzycznego, przygotowywanego przez zaproszone artystki. Realizowana inicjatywa była odpowiedzią na potrzeby kulturalne i edukacyjne najmłodszych mieszkańców i mieszkank Główniej.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Zuzanna Głowacka

7. Kolęda jest kobietą

"Kolęda jest Kobieta" to inicjatywa oddolna wzbogacająca życie kulturalne osiedla Główna w Poznaniu. Koncert muzyczny zgromadził kilkudziesięcioosobową publiczność – wystąpiły cztery muzykantki, które śpiewem i instrumentami nie tylko przeniosły widownię w czas świąteczny, ale przede wszystkim przypomniały, że w polskiej tradycji kolędy służyły przejściu w Nowy Rok. Inicjatywa miała również charakter integrujący lokalną społeczność, a także edukacyjny – wykonanie utworów muzycznych poprzedzały fragmenty "słowa o muzyce", w których zgromadzona publiczność dowiedziała się, że pierwotnym zadaniem kolędników było wlać nową energię w gospodarzy, do których przychodzą z pomocą śpiewanych pieśni. W przypadku realizacji inicjatywy w formie koncertu – gospodarzami okazała się społeczność lokalna Główniej. Kwartet "Kolęda jest kobietą" powstał w 2016 roku i od tamtej pory zagrał na wielu scenach w całej Polsce, dając niezwykle emocjonalne i energetyczne koncerty, z których publiczność wychodzi napelniona energią na cały rok – 6 grudnia 2023 roku w ramach inicjatywy mieszkańców i mieszkank kwartet wystąpił także na Główniej. Zespół wystąpił w składzie: Kasia Pakowska (głos, harmonium indyjskie, bębny obręczowe) Joanna Dudkowska (gitara basowa, fretless, głos) Aleksandra Awtuszevska (wiolonczela) Małgorzata Marciniak (instrumenty perkusyjne).

opiekun inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Daniel Stachuła

8. Instalacje artystyczne na Główniej

Działanie przestrzenno-urbanistyczne polegające na stworzeniu instalacji artystycznej na terenie osiedla Główna w Poznaniu – instalacja pełni jednocześnie funkcję regału miejskiego na książki, a inicjatorami stworzenia instalacji był wolontariat młodzieżowy funkcjonujący w Bibliotece Sąsiedzkiej działającej przy Centrum Inicjatyw Lokalnych Fyrtel Główna. Inicjatywa wychodzi naprzeciw osobom, które z różnych powodów dotychczas nie miały okazji zapoznać się z księgozbiorem biblioteki. Instalacja artystyczna ulokowana została w przestrzeni miejskiej – nieopodal Rynku Wschodniego, w pobliżu Biblioteki Sąsiedzkiej. Za projekt oraz wykonanie instalacji artystycznej odpowiedzialny był

Łukasz Spychaj — artysta, rzeźbiarz, architekt — który opracowując koncepcję wykonawczą instalacji konsultował ją ze społecznością lokalną osiedla Główna w Poznaniu, dzięki czemu zrealizowano postulat partycypacji społecznej. Inicjatywa była odpowiedzią na kilka problemów i potrzeb funkcjonujących w społ. lokalnej osiedla Główna — m.in. wzbogacenie życia kulturalnego osiedla, wzrost znaczenia gospodarki o obiegu zamkniętym oraz uwrażliwienie społeczności lokalnej na kwestie ekologiczne (regał wykonano m.in. z materiałów pochodzących z recyklingu). Inicjatywa wpływa także na poprawę estetyki osiedla Główna.

opiekun inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Daniel Stachuła

9. Meble miejskie na Główniej

Meble miejskie na Główniej to inicjatywa będąca kontynuacją działań urbanistyczno-architektonicznych w przestrzeni publicznej osiedla. W ramach działania zrealizowano koncepcję wykonania małej architektury miejskiej (mebli miejskich) funkcjonujących na terenie Otwartego Ogrodu Nadolnik — ogrodu społecznego na Główniej współtworzonego przez mieszkańców i mieszkanki dzielnicy oraz animatorów i animatorki Centrum Inicjatyw Lokalnych Fyrtel Główna. W ramach wspólnie wypracowanej koncepcji powstał element małej architektury pod roboczą nazwą “ławka do patrzenia w niebo” — mebel ma funkcje integracyjne, a także zwraca uwagę na koegzystencję człowieka ze środowiskiem naturalnym, w którym funkcjonujemy. Inicjatywa była odpowiedzią na zdiagnozowany wcześniej problem niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców i mieszanek Główniej, a także zachęca do przebywania na łonie natury oraz włączenia się w kolektywne prace ogrodniczo-ekologiczne realizowane w Otwarty Ogródzie Nadolnik przy ul. Mariackiej.

opiekun inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Daniel Stachuła

10. Plener fotograficzny na Główniej

Wydarzenie Plener fotograficzny na Główniej realizowane jako inicjatywa oddolna było spotkaniem mieszkańców i mieszanek osiedla Główna ze sztuką fotografii. Punktem wyjścia dla całodziennego spotkania warsztatowego była problematyka związana z tożsamością przestrzenną oraz pamięcią kulturową miejsc i przestrzeni charakterystycznych dla Główniej — post-robotnicze kamienice, nowe osiedla deweloperskie, kolona Karlsbunne, ruiny teatru ludowego funkcjonującego na Główniej w latach 20. i 30. XX wieku, przestrzeń po młynie wodnym Cerealia. Inicjatywa została zrealizowana z uwzględnieniem zasobów i potencjałów zawartych w diagnozie społeczności lokalnej osiedla Główna oraz jej aktualizacjach. Inicjatywa została zrealizowana przez mieszkańców, którzy chcieli wziąć udział w warsztatach/zajęciach skierowanych stricte do dorosłych. Prowadzącą plener fotograficzny była Daria Mielcarzewicz — poznańska artystka wizualna, graficzka, fotografka, realizująca rozmaite interdyscyplinarne projekty. Podczas realizacji działań wśród uczestników narodził się pomysł na realizację kolejnej inicjatywy — wernisażu prac.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Zuzanna Głowacka

11. Wernisaż prac uczestników Pracowni fotografii

Pomysł na realizację tej inicjatywy pojawił się przy okazji działań w ramach pleneru fotograficznego. Sednem działań było kolektywne przygotowanie koncepcji oraz wykonanie ekspozycji wystawy prac uczestników i uczestniczek pleneru fotograficznego oraz funkcjonującej przy CL Fyrtel Główna pracowni fotografii. Wernisaż odbył się w gronie uczestników pracowni oraz zaproszonych przez nich gości w pierwszej połowie grudnia 2023 roku. W ramach realizacji inicjatywy odbyły się spotkania koncepcyjne z udziałem artystki wizualnej i fotografki Darii Mielcarzewicz oraz kuratora wystaw i historyka sztuki Macieja Szymaniaka, na których wypracowano koncepcję realizacji wernisażu, ułożono narrację wizualną wystawy oraz opracowano ideę kuratorską. Dla uczestników i uczestniczek spotkania te były okazją do zaznajomienia się z procesem twórczym przy konstruowaniu wernisażu i wystaw.

Zrealizowany wernisaż spotkał się z pozytywnym odbiorem ze strony społeczności lokalnej. Prace oraz cała wystawa będą również otwarte do zwiedzania w styczniu 2024 roku.

opiekunka inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Zuzanna Głowacka

12. Książki na dzielni – rozwój księgozbioru Biblioteki Sąsiedzkiej na Główniej

Inicjatywa oddolna polegająca na wzbogaceniu księgozbioru jedynej w Poznaniu regularnie funkcjonującej społecznej ksiąźnicy, czyli Biblioteki Sąsiedzkiej na Główniej działającej przy CIL Fyrtel Główna. Pomysł na realizację inicjatywy wypłynął od czytelników i czytelniczek Biblioteki Sąsiedzkiej, którzy brali również w prowadzonych przez grupę wolontariatu młodzieżowego badaniach preferencji czytelniczych. Proces badawczy oraz opracowanie rekomendacji przez młodych wolontariuszy i wolontariuszki przebiegał pod okiem socjolożki Marii Lehmann. W wyniku badań preferencji czytelniczych zakupiono pozycje książkowe, które włączone zostały do księgozbioru Biblioteki Sąsiedzkiej. Tematyka publikacji związana jest z wynikami badań. Inicjatywa była ponadto odpowiedzią na potrzebę rozwoju księgozbioru Biblioteki Sąsiedzkiej, który dotychczas składał się z darowizn i książek pozyskanych “z drugiej ręki” – rozwój księgozbioru gwarantuje większe zainteresowanie zasobami Biblioteki Sąsiedzkiej wśród mieszkańców i mieszkanki Główniej, a co za tym idzie promocję i rozwój czytelnictwa w społeczności lokalnej.

opiekun inicjatywy z ramienia naszego stowarzyszenia: Daniel Stachuła

4. Fyrtel Główna – program edukacyjny Społecznego Centrum Kultury

• dotacja: Miasto Poznań

www.fyrtelglowna.pl/spoleczne-centrum-kultury

Społeczna instytucja kultury – w całości prowadzona przez organizację pozarządową (Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury). Przestrzeń realizacji warsztatów twórczych, koncertów, spektakli, wernisaży, działań interdyscyplinarnych oraz plenerowych, opartych na dialogu z mieszkańcami i mieszkankami dzielnicy. Od 2021 roku SCK realizuje program rezydencji społeczno-artystycznych. W ramach rocznego programu działań w 2023 roku zrealizowano:

- zaprogramowano i wyprodukowano 216 wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych, w tym:
- zaprogramowano i wyprodukowano 208 warsztatów,
- zaprogramowano i wyprodukowano 2 wystawy,
- zaprogramowano i wyprodukowano 2 koncerty,
- zaprogramowano i wyprodukowano 4 akcje twórcze, widowiska, edukacyjne wydarzenia i projekty interdyscyplinarne,
- włączono i zaproszono do projektu 17 artystów, edukatorów, animatorów i ekspertów-
- włączono 12 partnerów do realizacji projektu,
- zrealizowano 373 godzin warsztatów,
- zaangażowano 4 wolontariuszy do udziału w projekcie,
- opracowano, wykonano skład, łamanie, zredagowano 1 publikację podsumowującą działania zadania w nakładzie 500 sztuk.

Dzięki realizacji projektu:

- podniesiono poziom kompetencji artystycznych, kulturowych i twórczych, a także umiejętności i wiedzy odbiorców zadania oraz wzmocniono ich kapitał społeczny,
- zrealizowano w praktyce idee innowacyjnych i kreatywnych metod edukacji kulturalnej różnych grup odbiorczych,
- skutecznie promowano wydarzenia z zakresu edukacji kulturalnej włączającej odbiorców w procesy artystyczne i zachęcającej do aktywnego uczestnictwa w działaniach,
- skutecznie popularyzowano wydarzenia edukacyjno-artystyczne oparte na interakcji i wykorzystujących angażujące i aktywizujące metody i narzędzia edukacyjne,

- zaspokojono potrzeby kulturalne mieszkańców dzielnicy Główna oraz dzielnic sąsiednich, którzy ze względu na przeszkody ekonomiczne, społeczne, geograficzne i wykluczenie społeczne nie mogą uczestniczyć w życiu kulturalnym miasta poprzez udostępnienie wartościowej, rozbudowanej oferty edukacji kulturalnej bezpłatnie,
- zacieśniono współpracę pomiędzy organizacjami pozarządowymi a innymi instytucjami działającymi na rzecz kultury, sztuki, edukacji na terenie Poznania i Wielkopolski, w tym z placówkami oświatowymi, placówkami opiekuńczymi, instytucjami kultury oraz jednostkami samorządu terytorialnego,
- zrealizowano ideę partycypacji społeczno-kulturowej poprzez współtworzenie sztuki przez odbiorców, artystów amatorów oraz artystów profesjonalnych.

Program projektu:

- 1) MANUFAKTURA TABULA RASA – WARSZTATY SZTUK WIZUALNYCH, GRAFIKI, DRUKU I WZORNICTWA Pod koniec XV wieku, powstała papiernia na Główniej, o której wzmiankę odnajdujemy w Kronice Miasta Poznania. Ponieważ ówczesne papiernie pracowały na tych samych zasadach, co młyny zbożowe, stąd często nazywano je młynami papierniczymi. Młyn Papiernik mieszczący się nad rzeką Główną, to nieistniejący dziś symbol dzielnicy. Głowieńska manufaktura zajmowała się wytwarzaniem papieru czerpanego wykorzystując do tego surowce roślinne i lniane szmaty. Działała do końca XVII w. zaopatrując w cienki papier m.in. poznańskich biskupów. Nawiązujący do historii dzielnicy cykl składał się z trzech części. Podczas pierwszej uczestnicy skupili się na poznaniu tajemnic dawnej sztuki wytwarzania papieru (wykorzystując do tego zebrane na Główniej rośliny, zużyte ubrania czy też inne naturalne materiały). Prześledzenie historii rozwoju produkcji papieru oraz poznanie kilku różnych technik rzemieślniczych umożliwiło odbiorcom twórcze eksperymentowanie z tym materiałem (m.in. tworzenie papierowych obrazów z zatopionymi elementami). W drugiej części cyklu prowadzący zapoznali uczestników z technikami ręcznego druku, które umożliwiły im przygotowanie inicjałów i grafik. Ostatni etap warsztatów poświęcony był pracy nad koncepcją wystawienniczą. Liczba warsztatów: 30 Liczba godzin warsztatów: 60.

Zaprojektowana przez grupę warsztatową wystawa, została zaprezentowana w przestrzeniach ekspozycyjnych wnioskodawcy. Ekspozycja miała charakter efemeryczny, nawiązując tym samym do zacierania się lokalnej tożsamości i znikającego z mapy Główniej historyczno-kulturowego dziedzictwa.

- 2) O OBROTACH SFER DŹWIĘKOWYCH – PERFORMATYWNE SPACERY DŹWIĘKOWE ORAZ WARSZTATY MUZYCZNE Nawiązując do wieloletniej tradycji przemysłowo-dźwiękowych dzielnicy, stworzyliśmy cykl interdyscyplinarnych procesów twórczych ukierunkowanych na działania dźwiękowe i muzyczne, które odwołują się do poznańskiego wkładu w rozwój technologiczny gramofonów i związanego z nim nośnika fonograficznego – płyty winylowej. W ramach procesów warsztatowo-artystycznych odbywały się warsztaty muzyczne prowadzone przez Sebastiana Dembskiego oraz warsztaty gry na ukulele prowadzone przez Przemysława Śledzia, które inspirowane były muzyką lat 40. i 50. – czasów początku poznańskich zakładów płytowych. Liczba warsztatów: 30 Liczba godzin warsztatów: 30.

Podsumowaniem wszystkich cykli warsztatowych był koncert uczestników i uczestniczek procesów warsztatowych. Termin realizacji: 2.09.2023. Liczba wydarzeń: 1

- 3) PRZEŚNIONE REWOLUCJE – WARSZTATY SZTUK PERFORMATYWNYCH – Cykl warsztatów sztuk performatywnych, który wskrzeszał niezwykle popularną w latach 20. i 30. XX wieku ideę teatru wspólnot i społeczności lokalnych. To partycypacyjny proces artystyczny, był realizowany m.in. przez uznaną artystkę Joannę Sykulską – dyrygentkę chóralną,

kompozytorkę oraz kierowniczkę artystyczną Chóru Pogłosy. Liczba warsztatów: 30 Liczba godzin: 30. Efektem warsztatów był koncert performatywny, zrealizowany w formie plenerowej. Liczba wydarzeń: 1.

- 4) **FABRYKA ZMIANY – WARSZTATY DESIGNU I RĘKODZIEŁA** – Od końca XIX wieku do wczesnych lat 60. XX wieku, na Główniej znajdowały się trzy cegielnie, odgrywające istotną rolę z perspektywy rozwoju przemysłowego w dzielnicy. Pierwsza z nich –największa – przy Gnieźnieńskiej 74. Druga ulokowana była przy ul. Suchej 18. Trzecia cegielnia, sąsiadująca z młynem wodno-elektrycznym znajdowała się przy ul. Gnieźnieńskiej 47. Dziś po masywnych budynkach cegielni pozostały zgliszcza – gdzieniegdzie jednak widać ocalałe kominy fabryczne, które pozostają symbolem post-robotniczej dzielnicy, kształtują jej dziedzictwo kulturowe i mają wpływ na poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców Główniej. Chcąc powrócić do zakorzenionej na Główniej tradycji związanej z rzemieślnictwem i wytwarzaniem cegieł ceramicznych wypalanych z gliny, stworzyliśmy i przeprowadziliśmy program warsztatów artystycznych z pogranicza architektury, designu, projektowania, ceramiki oraz rękodzieła. Zajęcia były adresowane do osób dorosłych, pragnących uczestniczyć w procesie artystycznym oraz rozwijać swoje twórcze i manualne pasje. Prowadzącą cykl warsztatów była artystka, graficzka i projektantka – Jagoda Szymkowiak, której twórczość krystalizuje się na przecięciu grafiki użytkowej, designu, ceramiki i rzeźby. Proces artystyczny skupiał się na tworzeniu unikatowych przedmiotów codziennego użytku z wykorzystaniem lokalnego surowca – gliny.

Liczba wydarzeń: 10 Liczba godzin warsztatów: 20.

- 5) **HORYZONT ZDARZEŃ – WARSZTATY INTERPRETACJI DZIEDZICTWA KULTUROWEGO POPRZEZ FOTOGRAFIĘ** – Uczestnicy warsztatów interpretacji dziedzictwa kulturowego „Horyzont zdarzeń”, za pomocą sztuki fotograf i udokumentowali zachowane fragmenty budynków, miejsc i przestrzeni budujących tożsamość dzielnicy Główna oraz wpisanych na trwałe w pamięć zbiorową społeczności lokalnej. Proces warsztatowo-artystyczny prowadzony był przez artystkę-fotografkę Darię Mielcarzewicz, która podczas działań edukacyjno-kulturalnych zapoznała uczestników warsztatów z podstawami fotografowania, a jednocześnie angażując ich w twórcze działania zapoznające z historią i różnorodnymi technikami fotografii. Cały cykl przybrał formułę „wędrującego zakładu fotograficznego” – uczestnicy warsztatów wraz z prowadzącą poruszali się ulicami i przestrzeniami Główniej w poszukiwaniu zmiany – zarówno na płaszczyźnie realistycznej, architektonicznej, przestrzennej, jak i metaforycznej, społeczno-kulturowej. Liczba wydarzeń: 8 Liczba godzin warsztatów: 16.

- 6) **TRAKTAT O ZMIANIE – PRACOWNIA EDUKACJI MIĘDZYKULTUROWEJ** – Warsztaty społeczno-artystyczne „Traktat o zmianie” były cyklem działań skierowanym do członków mniejszości ukraińskiej na Główniej oraz do Polaków mieszkających na Główniej. Warsztaty przewidywały nabycie przez odbiorców kompetencji porównawczych z zakresu historii kultury polskiej i ukraińskiej – podczas zajęć, w twórczym działaniu wprowadzono problematykę różnic i podobieństw pomiędzy kulturą ukraińską i polską. Działania warsztatowe wspierały w ten sposób kształtowanie wśród odbiorców cyklu postaw opartych na świadomości własnej tożsamości kulturowej i narodowej, przy jednoczesnej znajomości i szacunku dla innych narodowości. Proces edukacyjno-artystyczny był prowadzony w trzech językach (ukraińskim, rosyjskim oraz polskim) co pozwoliło uczestnikom działań na zapoznanie się z językiem polskim na poziomie komunikatywnym, dzięki czemu mogli stać się odbiorcami również pozostałych działań edukacyjnych i artystycznych projektu Fyrtel Główna. Zajęcia prowadziła Martyna Butor (Strychalska) – aktorka, ukrainistka, rusycystka i edukatorka międzykulturowa. Liczba wydarzeń: 70 Liczba godzin warsztatów: 140

- 7) **PRZESILENIE: ANTOLOGIA ZMIANY – PROGRAM REZYDENCJI SPOŁECZNO-ARTYSTYCZNYCH DLA EDUKATORÓW, ANIMATORÓW I ARTYSTÓW** – rezydencje były

wydarzeniami edukacyjno-kulturalnymi utrzymanymi w nurcie *community art*, odnoszącymi się do praktyk artystycznych opartych na społeczności lokalnej i tworzonej w jej otoczeniu. Program rezydencji miał charakter „open call” – w odpowiedzi na ogłoszony przez nas otwarty nabór indywidualni artyści, animatorzy kultury, edukatorzy lub kolektywy twórcze zgłosili swoje propozycje realizacji działań edukacyjno-artystycznych w przestrzeni dzielnicy Główna. Wybrany w wyniku naboru projekt Aleksandry Polerowicz *ZAMIESZ(K)ANIE* miał na celu podjęcie twórczej interpretacji zachodzących historycznie lub współcześnie przemian, rewolucji i przekształceń Główniej. W sposób szczególny odnosił się do tematyki mieszkalnictwa, praw lokatorskich oraz gentryfikacji – procesu „uszlachetniania” fragmentów miasta, czego efektem są negatywne procesy społeczno-kulturowe w społecznościach lokalnych. Temat „mapy” i „antologii zmian” rozpatrywano w kontekście nawiązań do dziedzictwa kulturowego i naturalnego dzielnicy, społeczności lokalnej, jej historii oraz uwarunkowań społeczno-kulturowych. Projekt był zorientowany na partycypację społeczno-kulturową, angażował odbiorców sztuki w proces jej powstawania, lokował się na przecięciu edukacji kulturalnej, sztuki społecznej i animacji kultury oraz wchodził w relacje z przestrzenią i społecznością Główniej. Liczba wydarzeń społeczno-artystycznych w ramach rezydencji: 4. Link do publikacji:

https://www.fyrteglowna.pl/wp-content/uploads/2023/09/ZAMIESZKANIE_zin_online_2023.pdf

- 8) ANTOLOGIA ZMIANY – PUBLIKACJA EDUKACYJNA – efekty działań projektu zostały zamieszczone w publikacji podsumowującej realizację zadania. Broszura zawiera fragmenty prac powstałych podczas realizacji procesów warsztatowo-artystycznych wraz z dokumentacją fotograficzną oraz tekstami powiązаныmi z hasłem edycji w roku 2023. Broszura została wydana w formie tradycyjnej (papierowej), a także udostępniona do pobrania w formie e-publicacji na stronie internetowej projektu. Publikacja charakteryzuje się layoutem, spajającym wszystkie przeprowadzone działania, odwołującym się z jednej strony do dziedzictwa kulturowego dzielnicy Główna, z drugiej zaś inspirującym się najnowszymi trendami komunikacji wizualnej. Publikacja została zaprezentowana podczas wydarzeń finałowych projektu oraz dystrybowana wśród uczestników wydarzeń oraz podczas zaplanowanych wizyt studyjnych oraz spotkań sieciujących, opartych na wymianie dobrych praktyk pomiędzy organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury oraz animatorami i edukatorami.
- 9) WYDARZENIA FINAŁOWE – POKAZY PRACY WARSZTATOWEJ / EDUKACYJNE KONCERTY I WYSTAWY / DZIAŁANIA PERFORMATYWNE – wspomniane wyżej finałowe pokazy pracy warsztatowej (m.in. koncerty, działania performatywne, wystawy) były otwartymi dla publiczności, bezpłatnymi wydarzeniami projektu podsumowującymi efekty wielomiesięcznych procesów artystycznych. Łączyły wszystkie efekty programu edukacyjnego, integrując jednocześnie środowiska odbiorców poszczególnych grup warsztatowych.

5. 2023: Odyseja Główna – program wydarzeń dla dzieci i młodzieży

- **dotacja: Fundacja PZU, Narodowe Centrum Kultury**

<https://www.fyrteglowna.pl/spoleczne-centrum-kultury/pracownia-2023-odyseja-glowna/>

Projekt „Odyseja Główna” realizowany był w zdegradowanej i peryferyjnej dzielnicy Poznania – na Główniej. Dużym problemem wśród społeczności lokalnej jest silne rozwarstwienie społeczne skutkujące zanikiem relacji międzyludzkich. Trudność integracji środowisk wynika z różnic ekonomicznych, ale też z braku „wspólnej” przestrzeni oraz stałej i bezpłatnej oferty wydarzeń społeczno-kulturalnych. Szczególnie zaniedbane w tym obszarze są dzieci i młodzież. Dzięki realizacji projektu obejmującego szereg rozproszonych po całej dzielnicy animacji i warsztatów udało nam się dotrzeć do dzieci i młodzieży zamieszkujących dzielnicę Główną oraz częściowo zaspokoić ich potrzebę

związaną z udziałem w wydarzeniach społeczno-kulturalnych. Realizacja twórczych działań umożliwiła integrację nie tylko wewnątrz grup odbiorczych, ale również integrację z pozostałymi mieszkańcami dzielnicy, co nastąpiło w konsekwencji podejmowanych przez dzieci i młodzież inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej.

Projekt przyczynił się do integracji pomiędzy dziećmi i młodzieżą oraz mieszkańcami zamieszkującymi tzw. „nową Główną” (ekonomicznie lepiej usytuowani) a z dziećmi i młodzieżą oraz osobami z tzw. "starej Główniej” (często w trudnej sytuacji ekonomicznej, bez konkretnych perspektyw na jej polepszenie). Długofalowa konsekwencja budowania pozytywnych relacji społecznych, poczynając od najmłodszych mieszkańców (dzieci i młodzieży), w społecznościach o wyraźnych różnicach klasowych może przyczynić się do wzrostu zaangażowania słabszych strukturalnie mieszkańców w swoje otoczenie, odzyskanie sprawczości, rozwój kompetencji społecznych i kształtowanie postaw proobywatelskich.

Podczas realizacji projektu zrealizowano wszystkie zaplanowane rezultaty:

- zrealizowano 8 spotkań animacyjnych (24 godziny) na terenie podwórek, parku boiska, ogrodu społecznego oraz innych miejsc spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież,
- wyprodukowano 5 bloków warsztatowych: kosmiczny, filmowy, muzyczny, kulinarny i wizualny (skoncentrowany wokół wspólnego stworzenia muralu), który w porozumieniu z grupą odbiorczą i w zgodzie z jej zainteresowaniami został przekształcony z wcześniej zaplanowanego bloku wizualno-konstruktorskiego,
- w ramach bloków warsztatowych przeprowadzono 28 warsztatów i zajęć (84 godziny) dla dzieci i młodzieży. Niektóre warsztaty były realizowane w skondensowanej formie (np. 2 warsztaty odbywały się jednego dnia),
- zrealizowanie krótkometrażowego filmu będącego efektem spotkań i warsztatów w ramach bloku filmowego,
- w ramach bloku wizualnego stworzono 1 obiekt artystyczny (mural) będący elementem przestrzeni publicznej,
- przygotowano 1 reportaż dźwiękowy w ramach bloku muzycznego,
- wyprodukowano 1 otwarte wydarzenie finałowe prezentujące efekty prac warsztatowych,
- dodatkowo, w ramach bloku kulinarnego zorganizowany został piknik,
- w realizację działań zadania włączono 6 artystów, edukatorów i ekspertów. Do współpracy zaproszono: graficzkę Jagodę Szymkowiak, reżysera Marcina Kluczykowskiego, artystę dźwiękowego Sebastiana Dembskiego, operatora kamery Łukasza Gajdka, edukatorki Olę Wewior i Joannę Gruszczyńską oraz animatora kultury i kuratora Daniela Stachulę, a także koordynatorkę projektu – Marię Lehmann.

Program projektu:

1) DZIAŁANIA ANIMACYJNE – GRY PODWÓRKOWE

Pierwsza część składała się z 8 spotkań animacyjno-edukacyjnych. Miały one na celu dotarcie do grup odbiorczych projektu, czyli dzieci i młodzieży, zdobycie ich zaufania oraz rozpoznanie ich potrzeb. Wykorzystano metodę streetworkingu, polegającą na pracy w środowisku przebywania młodych osób. Na terenach podwórek, boisk, ogrodu społecznego i Parku Nadolnik prowadzono działania animacyjne obejmujące: animacje umuzykalniające przy wykorzystaniu mobilnej maszyny muzycznej, malowanie kredowych murali, skoki przez skakankę, grę w klasy, w kapsle i inne zabawy podwórkowe.

Gry miały na celu integrację poprzez wspólną zabawę – stanowiły pretekst do nawiązywania kontaktów, rozmów, lepszego poznania się i zrozumienia. Wśród podjętych z dziećmi i młodzieżą aktywności można wymienić m.in. animacje umuzykalniające przy wykorzystaniu Sonomachiny (mobilnej maszyny muzycznej), malowanie kredowych murali, skoki przez skakankę, gra w klasy,

w kapsle, w koszykówkę, siatkówkę, piłkę nożną, dwa ognie itp. Czas spędzony na wspólnej aktywności przygotował grunt do działań warsztatowych.

2) PLANETA GŁÓWNA – BLOK FILMOWY

Cykl warsztatów filmowych prowadzonych przez reżysera Marcina Kluczykowskiego i operatora filmowego Łukasza Gajdka. Podczas 4 spotkań uczestnicy i uczestniczki miały okazję zapoznać się z procesami powstawania filmu – od szukania inspiracji w otaczającym świecie (eksplorowanie dzielnicy i jej unikalnego mikrokosmosu), przez pisanie scenariusza (film powstał na podstawie pomysłów grupy warsztatowej), zaplanowanie formy wizualnej i prace produkcyjne (poszukiwanie lokalizacji na terenie dzielnicy Główna, tworzenie kostiumów). Efektem wspólnej pracy był krótkometrażowy film pt. „Apokalipsa ogórków z kosmosu”, który został zaprezentowany podczas finału projektu.

3) PRZEJŚCIE DO CZWARTEGO WYMIARU – FABRYKA ZMIANY – BLOK SZTUK WIZUALNYCH

Z uwagi na potencjały i zainteresowania uczestników, które udało nam się zidentyfikować podczas realizacji cyklu gier podwórkowych, w porozumieniu z grupą odbiorczą, cykl działań twórczych odwoływał się do narzędzi i strategii sztuk wizualnych. Podczas pierwszego spotkania, które miało charakter koncepcyjny włączyliśmy młodych odbiorców w proces negocjowania i tworzenia przestrzeni. Tak powstał pomysł na stworzenie muralu zatytułowanego przez uczestników „Przejście do czwartego wymiaru”. Zrealizowano 8 spotkań warsztatowych (24 godziny) skondensowanych w dwóch lipcowych weekendach. Działania realizowane pod okiem ilustratorki i graficzki Jagody Szymkowiak rozpoczęły się od wspólnego zaprojektowania muralu – każda młoda osoba stworzyła ilustrację, która została zakomponowana w większej całości. Następnie uczestnicy przystąpili do oczyszczenia ściany i przygotowania jej do malowania. Kolejnym krokiem było naniesienie na mur konturów projektu i malowanie. Warsztaty wpisywały się w potrzebę zabawy, eksploracji i swobody twórczej. Jednocześnie ściana ozdobiona malowidłem stała się miejscem dzieci – przestrzenią wypoczynku i spędzania wolnego czasu.

4) HARMONIA MIEJSKICH SFER – BLOK FILMOWY

Warsztaty „Harmonia miejskich sfer” składały się z 4 spotkań. Grupa młodych osób stworzyła dźwiękowe reportaże, które wyemitowane były na antenie poznańskich rozgłośni radiowych. Dzieci i młodzież same opracowały scenariusze, nagrały elementy pejzażu dźwiękowego Główniej, a następnie wspólnie z prowadzącym Sebastianem Dembskim pracowały nad jego montażem. Ważną częścią procesu warsztatowego były spacer-y dźwiękowe – grupa wcieliła się w role etnografów dźwięku i przy użyciu profesjonalnych narzędzi poznała audiosferę swojej dzielnicy oraz uczyła się „nasłuchiwania świata”.

Celem podejmowanych działań było wykorzystanie metafory kosmosu jako inspiracji do poznawania audiosfery swojego najbliższego otoczenia. W ramach 4 zajęć warsztatowych (12 godzin) uczestnicy wzięli udział w dźwiękowych poszukiwaniach przy użyciu profesjonalnych narzędzi audio. Uczestnicy zostali zapoznani z dźwiękami, które bez specjalnej technologii są trudne do uchwycenia. Dzieci i młodzież nasłuchiwali dzielnicę i skonstruowali własne kolaże dźwiękowe, w które włączone były fragmenty przeprowadzonych przez nich sondaży ulicznych z mieszkańcami Główniej. Końcowym elementem cyklu było częściowe włączenie grupy warsztatowej w proces montażu materiałów, tworząc reportaż dźwiękowy o „lokalnym mikro-kosmosie”.

5) BLOK KOSMICZNY

Cykl wydarzeń obejmował działania z pogranicza sztuki, animacji i edukacji, wprowadzające odbiorców w tematykę projektu: odyseję kosmiczną oraz poszerzające ich wiedzę dotyczącą

zagadnień związanych z kosmosem. Zrealizowano 4 warsztaty (12 godzin) zapoznające uczestników z historią eksploracji przestrzeni pozaziemskej. Były to:

- Ogrody nie z tej ziemi – zasiedlanie skrzyń w Otwartym Ogrodzie Nadolnik,
- Latające spodki – DIY: ozdoby ogrodowe,
- Gwiazdny pył – DIY: proszki holi,
- Galaktyki na koszulkach – warsztaty z farbowania tkanin.

Poprzez kreatywne działania twórcze, którym towarzyszyły pogadanki edukacyjne, ułatwiliśmy uczestnikom zrozumienie pewnych kosmicznych zjawisk oraz zachęciliśmy ich do dalszego zgłębiania tajemnic wszechświata. Wszystkim warsztatom towarzyszyły również dyskusje na tematy takie jak: Czym jest przestrzeń kosmiczna, a czym jest przestrzeń dla nas? Jak wygląda życie na stacji kosmicznej? Do kogo należy przestrzeń pozaziemska i jak się w niej zachować - jakie zasady w niej obowiązują? Próba odpowiedzi na powyższe pytania rozbudziła kreatywność dzieci i młodzieży, co przyczyniło się do powstania pierwszych pomysłów, koncepcji, które stały się podstawą do dalszej pracy warsztatowej.

6) BLOK KULINARNY

Podczas 4 spotkań warsztatowych (12 godzin) wspólnie z grupą dzieci i młodzieży przyrządzaliśmy rozmaite potrawy, przekąski oraz napoje. Podczas jednego ze spotkań odbyło się również wspólne pieczenie wypieków grupy uczestników z seniorkami z Klubu Seniora „Razem na Główniej”. Dużym walorem tego bloku był jego praktyczny charakter – warsztaty opierały się na ćwiczeniu prostych, codziennych umiejętności jak gotowanie i przygotowywanie posiłków. Dla dzieci i młodzieży z Główniej był to krok w procesie nabywania sprawczości i usamodzielniania się. W ramach tego cyklu odbył się również piknik w ogrodzie społecznym, podczas którego uczestnicy warsztatów częstowali przygotowanymi przez siebie przekąskami i napojami sąsiadów. Rozwinięte przez grupy zdolności kulinarne zostały wykorzystane także podczas finałowego wydarzenia projektu.

7) WYDARZENIE FINAŁOWE – POKAZY PRAC WARSZTATOWYCH

Pokaz prac warsztatowych odbył się na początku września i towarzyszył Dniom Sąsiada, czyli sąsiedzkiemu festynowi. Odbyła się wtedy premierowa projekcja krótkometrażowego filmu „Apokalipsa ogórków z kosmosu” stworzonego w ramach warsztatów „Planeta Główna”. Poza tym uroczyste odsłonięto mural zrealizowany w ramach bloku wizualnego oraz premierowo zaprezentowano reportaże dźwiękowe, które powstały jako efekt bloku muzycznego. Prezentacja powstałych dzieł artystycznych podczas Dni Sąsiada pozwoliła m.in. na międzypokoleniową integrację i włączenie najmłodszych mieszkańców Główniej w organizację wydarzenia oraz ich aktywizację. W ramach kontynuacji bloku kulinarnego młode osoby zaangażowane w projekt przygotowały stanowisko z bubble tea.

6. Otwarty Ogród Nadolnik **dotacja: Fundacja Veolia Polska**

Po otrzymaniu grantu oraz uzgodnieniu z grantodawcą szczegółów realizacji projektu, w grudniu 2022 roku zdecydowaliśmy, że realizacja projektu (oraz ponoszenie kosztów w ramach projektu) odbędzie się w roku 2023.

Realizacja projektu „Otwarty Ogród Nadolnik” rozpoczęła się od opracowania szczegółowej koncepcji prowadzonych działań, planu komunikacji projektu oraz wstępnego harmonogramu planowanych prac ogrodowych. W styczniu zrealizowano również pierwszy warsztat DIY podczas którego uczestnicy pod przewodnictwem ekspertki tworzyli ekologiczne zabawki dla czworonogów. Zorganizowane zostało również sąsiedzkie wydarzenie „Ogrodniczy kołorking: noworoczne spotkanie” o integracyjnym

charakterze skierowanego do mieszkańców Główniej w Poznaniu. W styczniu zrealizowano również dwa warsztaty DIY: konstruktorskie warsztaty „Karmniki i ptasie smakołyki” oraz warsztaty plastyczne dla dzieci „Kolorowe kamyki”. Spotkania wpłynęły na rozwój świadomości ekologicznej uczestników, zapoznały ich z możliwościami korzystania z naturalnych materiałów w tworzeniu infrastruktury dla ptaków oraz prac artystycznych. Na każdym spotkaniu uczestnicy informowani byli o przestrzeni Otwartego Ogrodu Nadolnik zwiększając tym widoczność inicjatywy zachęcając w ten sposób nowe osoby do zaangażowania w jego rozwój.

W lutym 2023 roku zrealizowano spotkanie Nowa kOOncpecja: zielona infrastruktura — rozwój Otwartego Ogrodu Nadolnik podczas którego został przeprowadzony warsztat wyobrazeniowy metodą Design Thinking. Osoby zrzeszone w kołorkingu ogrodniczym wraz z nowymi osobami wspólnie dyskutowali o planach związanych z rozwojem Ogrodu. Został stworzony plan terenu z wydzielonymi strefami dla konkretnych inicjatyw ogrodniczych. W planie zarezerwowano również miejsce dla grupy właścicieli psów. Istotną częścią spotkania było również rozpoczęcie prac nad treścią regulaminu Ogrodu.

Marzec był miesiącem otwarcia sezonu ogrodowego i rozpoczęcia intensywnych prac w Ogrodzie. Po okresie zimowym początkowo grupa kołorkingu ogrodniczego wraz z nowymi osobami (każdorazowo dołączającymi do spotkań) zajęła się porządkowaniem terenu. Rozpoczęła się również praca polegająca na usprawnieniu infrastruktury ogrodu m.in. naprawienia bramki, stworzeniu skrzyń do zasiedzenia roślin wraz z wypracowaniem sposobu ich podlewania. Przystąpiono również do pierwszych nasadzeń. Zrealizowano również spotkanie warsztatowo-integrujące (Pracownia Aktywności Lokalnej): „Permakulturowe pojrzenie na ogród” prowadzone przez osobę zaangażowaną w tworzenie innych ogrodów społecznych w Poznaniu. Pod koniec miesiąca zrealizowano również ostatni z zaplanowanych warsztatów DIY, pt. „Bomby kwietne” podczas którego uczestnicy wydarzenia tworzyli nietypowe ozdoby z kwiatów. W marcu panowały niesprzyjające warunki pogodowe (niespodziewane przymrozki) i z tego powodu część prac ogrodowych musiała zostać przełożona na kolejny miesiąc. Z powodu złej pogody podjęto również decyzje o przesunięciu na kolejny miesiąc spotkania z osobą angażującą się w tworzenie poznańskich ogrodów społecznych pt. „Adopcja Skrzyń”. W marcu zorganizowano również jeden cykl warsztatowy (dwa spotkania) pt. „Nowa kOOncpecja: psie historie — architektura dla czworonogów”, w ramach których grupa właścicieli psów z dzielnicy Główna pracowała nad sposobami rozwoju Otwartego Ogrodu Nadolnik pod kątem przyjazności dla czworonogów. Zaplanowana działania w celu usprawnienia Ogrodu dla psów oraz zaprojektowano elementy małej architektury dla czworonogów (zabawki, przeszkody).

W kwietniu kontynuowane były prace ogrodowe. W szczególności zrealizowano działania w ogrodzie, które nie były możliwe w marcu z powodu złej pogody. Do realizowanych zadań należały między innymi kontynuowanie prac porządkowych, zamontowanie systemu małej retencji, ustawienie i pomalowanie nadstawek i nasadzenia roślin jadalnych. Zorganizowano przełożone z marca działanie pt. „Adopcja Skrzyń — warsztat zasiedlania skrzyń ogrodowych w OON”. Zamontowano upcyklingowy regulamin Ogrodu oraz przeprowadzono ewaluację projektu polegającej na zrealizowaniu pogłębionych wywiadów z uczestnikami i uczestniczkami projektu Otwarty Ogród Nadolnik oraz przedstawicielami i przedstawicielkami społeczności lokalnych. Sporządzano również raport merytoryczny, dokumentację projektu oraz końcowe sprawozdania finansowe projektu.

W ramach projektu osiągnięto następujące rezultaty:

- zorganizowano 1 spotkanie integrujące na terenie ogrodu – skierowanego do społeczności Główniej w Poznaniu,
- przeprowadzono 3 warsztaty wyobrazeniowe dotyczących rozwijania przestrzeni ogrodu, o jeden więcej niż w rezultatach określonych w Umowie Dotacji z uwagi na formę warsztatów „Nowa kOOncpecja: psie historie — architektura dla czworonogów” zaproponowaną przez prowadzącego,
- wyprodukowano 4 warsztaty DIY skierowanych do różnych grup odbiorców,

- wyprodukowano 2 spotkania Pracowni Aktywności Lokalnej mających na celu sieciowanie środowisk twórców ogrodników społecznych,
- stworzono regulaminu OON w formie upcyclingowej instalacji,
- rozbudowano przestrzeń ogrodu o bramkę, system małej retencji, tablice informacyjne i nowe rabaty z roślinami jadalnymi,
- włączony został wolontariat młodzieżowy w działania Otwartego Ogrodu Nadolnik,
- rozwinęto współpracę pomiędzy podmiotami z dzielnicy Główna,
- wypromowano działania z zakresu ekologii, gospodarki obiegu zamkniętego, zero waste,
- integrowano społeczność lokalnej, pozyskano nowych odbiorców działań społeczno-edukacyjnych w obrębie dzielnicy Główna,
- rozwinęto relacje w ramach poznańskiego środowiska osób zaangażowanych w tworzenie ogrodów społecznych.

7. Fyrtel Główna — Społeczne Centrum Kultury. Miejsce wspólnej aktywności mieszkańców

dotacja: Narodowy Instytut Wolności — Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030

Fyrtel Główna — Społeczne Centrum Kultury. Przestrzeń wspólnej aktywności mieszkańców to dwuletni projekt (realizowany w latach 2023-2024). Poniższy opis dotyczy działań zrealizowanych w roku 2023.

Projekt przyczynił się do wzmocnienia poczucia wpływu na otaczającą rzeczywistość wśród mieszkańców i mieszkank osiedla Główna w Poznaniu. Dzięki działaniom projektu — warsztatom, cyklicznym spotkaniom wolontariatu młodzieżowego, wspólnym pracom w ogrodzie społecznym, otwartym wydarzeniom realizowanym w przestrzeni publicznej oraz digitalizacji wspomnień najstarszych członków społeczności — udało się zwiększyć zaangażowanie mieszkańców i mieszkank oraz wzmocnić sprawczość odbiorców i odbiorczyń wydarzeń. Projekt przyczynił się ponadto do zacieśniania lokalnych więzi sąsiedzkich, zbliżył mieszkańców i mieszkanki do siebie — jest przykładem empowermentu lokalnej społeczności, dzięki któremu w najbliższych latach spodziewamy się systematycznego wzrostu kapitału społecznego na terenie Głównej w Poznaniu.

W ramach działań przygotowawczych opracowano kampanię promocyjną projektu w roku 2023 oraz stworzono roboczy brief niezbędny do przygotowania identyfikacji wizualnej projektu. Podpisano również umowy z koordynatorami działań merytorycznych zadania. Przeprowadzono rekrutację na stanowisko organizatora społeczności lokalnej / streetworkera, korzystając przy tym z dotychczasowego doświadczenia współpracy Stowarzyszenia z różnymi osobami, animatorami, streetworkerami. Na stronie internetowej zaktualizowano informacje dotyczące realizowanego projektu, m.in. umieszczono obowiązkowe tablice informacyjne zawierające flagę i godło RP.

Sukcesywnie również realizowaliśmy działania promocyjno-informacyjne, które prowadzone były długofalowo: od etapu przygotowawczego, poprzez etap realizacji działań merytorycznych, aż po ewaluację oraz rozliczenie finansowo-merytoryczne zadania. Działania promocyjne obejmowały różnorodne kanały informacyjne: prasę, radio, Internet oraz materiały drukowane. Ważny był również marketing bezpośredni i tzw. marketing "szeptany".

Działania informacyjne i promocyjne dotyczące realizacji zadania realizowane były na kilku płaszczyznach:

- powstała zaktualizowana podstrona internetowa promująca działania projektu — strona zawiera m.in. kalendarium wydarzeń (w podziale na poszczególne miesiące), multimedia, wirtualny, dokumentację fotograficzną;
- na portalu społecznościowym Facebook rozbudowany został fanpage projektu; pojawiło się także wiele zapowiedzi w formie instagramowych relacji, filmów i zdjęć, co jest atrakcyjną formą promocji wśród młodzieży;
- działania promocyjne obejmowały również profesjonalne przygotowanie informacji prasowych do wszystkich najważniejszych lokalnych mediów papierowych;
- współpraca z młodzieżową grupą wolontariacką działającą przy Stowarzyszeniu Młodych Animatorów Kultury — uruchomiliśmy marketing bezpośredni w kontaktach z potencjalną grupą odbiorców (młodzieżą), a także zaangażowaliśmy wolontariuszy i wolontariuszki w rozwój strategii promocyjnej na Instagramie (forma "promocji rówieśniczej" — młodzież w roli ekspertów, posiadających wiedzę, jak przyciągnąć do działań projektu swoich kolegów);
- na potrzeby zadania opracowano jego identyfikację wizualną;
- promocja na portalach społecznościowych objęła także udostępnianie informacji dotyczących wydarzeń na nieformalnych grupach i forach internetowych społeczności lokalnej wschodniej części Poznania (m.in. Nieformalna Grupa Poznań-Wschód, Inicjatywna i nieformalna grupa: Główna, Społeczność Osiedla Główna, Osiedle Kwadrans, Osiedle Smolna, Sąsiedzi z Warszawskiego i inne);
- współpraca w ramach partnerstwa lokalnego (którego liderem jest wnioskodawca) — współpraca z lokalnymi instytucjami i podmiotami trzeciego sektora (NGO's) w celu podjęcia nieszablonych działań reklamowych — m.in. na Dniach Sąsiada 2023 (jednym z wydarzeń projektu) realizowaliśmy kampanię promującą działania organizowane przez lokalne podmioty na rzecz społeczności lokalnej (informacje o działalności organizacji, instytucji w formie konferansjerki podczas wydarzeń); podczas realizacji działań korzystaliśmy również z kanałów informacyjnych partnerów zadania;
- streetworking realizowany przez organizatora społeczności lokalnej miał na celu uruchomienie procesu „marketingu szeptanego”, który miał kluczowe znaczenie dla powodzenia działań projektowych;
- podczas realizacji działań plenerowych wykorzystaliśmy potykanie reklamowe, na którym znajdowały się informacje dotyczące realizacji wybranych działań projektowych;
- promocja w przestrzeni miejskiej poza tradycyjnymi formami komunikacji marketingowej (plakaty, programy, itp.) uwzględniała również działania kreatywne — happeningi i akcje twórcze odbywające się w przestrzeniach plenerowych — przykładem mogą być kolacje sąsiedzkie realizowane w Otwartym Ogrodzie Nadolnik przy ul. Mariackiej 15 — kolacje, będące działaniami projektowymi, były jednocześnie promocją projektu w przestrzeni publicznej, przechodnie chętnie dosiadali się do biesiadujących sąsiadów i w ten sposób dowiadywali się o planowanych i realizowanych działaniach;
- druki promocyjne — podczas realizacji zadania przygotowaliśmy również druki promocyjne (mini-plakaty, infografiki oraz comiesięczne programy/ kalendaria, zawierające wszystkie działania realizowane w ramach projektu oraz pozostałe wydarzenia realizowane przez SMAK na terenie Główniej.

Działania merytoryczne projektu:

W ramach realizacji działań merytorycznych sukcesywnie podpisywano umowy z osobami odpowiedzialnymi za realizację działań (m.in. za koordynację zadania oraz z nowymi osobami, które zatrudniano w ramach umów zlecenia na stanowisku Organizatora Społeczności Lokalnej odpowiedzialnego m.in. za sieciowanie społeczności lokalnej oraz pracę w terenie. Sukcesywnie również — na przestrzeni całego roku 2023 realizowano założenia promocyjno-informacyjne dotyczące zadania, m.in. publikowano materiały na stronie internetowej www.fyrtelglowna.pl oraz w mediach społecznościowych (Facebook i Instagram), drukowano drobne materiały informacyjno-promocyjne — infografiki, które umieszczane były w gablocie informacyjnej SMAK oraz w kilku punktach na terenie

Głównej w Poznaniu. Sukcesywnie realizowano również dokumentację fotograficzną z wydarzeń oraz zrealizowano 1 materiał audiowizualny będący dokumentacją działań podczas dwudniowego święta dzielnicy – Dni Sąsiada na Głównej 2023. Dokumentację fotograficzną i audiowizualną zamieszczono w serwisach i na platformach internetowych (m.in. Facebook, YouTube).

Program projektu:

KOŁORKING OGRODNICZY – PRACOWNIA EKOLOGII MIEJSKIEJ

1) Warsztaty ogrodnicze – cykl warsztatów pozwalających na rozwój przestrzeni Otwartego Ogrodu Nadolnik ulokowanego przy ul. Mariackiej 15 w Poznaniu. Były to działania związane z akcjami nasadzeń, budową podwyższonych grządek, ściółkowaniem oraz uprawą roślin jadalnych na terenie ogrodu. Zrealizowano 6 warsztatów.

2) Świętojanki – Parada Sobótkowa – akcja twórcza w przestrzeni miejskiej, która nawiązywała do dziedzictwa kulturowego Głównej, jej ludowej obrzędowości i duchowości dzielnicy okresu XX-lecia międzywojennego. Podczas realizacji wydarzeń przeprowadzono proces warsztaty polegający na budowie instalacji/obiektu artystycznego, będącego symbolem dzielnicy – w roku 2023 uczestnicy warsztatów zdecydowali, że symbolem Głównej będzie popiersie konia Marengo – ogiera Napoleona Bonaparte, który według miejscowej legendy miał na terenie Głównej rozbić kwatery główną (stąd też wywodzić ma się nazwa wsi, a później dzielnicy Poznania). Po ukończeniu instalacji wzięła ona udział (razem z 4-osobową reprezentacją Głównej) w Paradzie Sobótkowej, razem z innymi poznańskimi, nadwarciańskimi osiedlami – Parada Sobótkowa była spływem Wartą i odbyła się 23.06.2023 roku.

PRACOWNIA ARCHIWISTYKI SPOŁECZNEJ

3) Żywa historia dzielnicy: wywiady z seniorami – była to akcja twórcza, zainspirowana formatem Żywej Biblioteki. W ramach realizacji wywiadów z seniorami i seniorkami z Głównej, najstarsi mieszkańcy dzielnicy podzielili się swoimi historiami i wspomnieniami dotyczącymi dawnej Głównej. Opowiedzieli również o tym, jak Główna zmieniała się na przestrzeni lat i co wyróżniało ją na tle innych dzielnic Poznania. Wywiady z seniorami zostały nagrane w formie filmów video, które dostępne są w prowadzonym przez nas Archiwum dzielnicy Główna. Liczba spotkań i warsztatów: 4.

BIBLIOTEKA SĄSIEDZKA – PRACOWNIA CZYTELNICZA

4) Warsztaty design thinking: projektowanie przestrzeni Klubu Młodzieżowego – cykl warsztatowy, który miał na celu wypracowanie wspólnie z młodymi mieszkańcami i mieszkankami dzielnicy Główna w Poznaniu przestrzeni "młodzieżowej", odpowiadającej na potrzeby i problemy młodych ludzi. W ramach cyklu warsztatowego zrealizowaliśmy 4 spotkania skoncentrowane na młodych ludziach, którzy opowiedzą o swoich potrzebach i pragnieniach dotyczących przestrzeni, co pozwoliło na wypracowanie efektywnych rozwiązań oraz stworzenie założeń do projektu nowej młodzieżowej przestrzeni w siedzibie Społecznego Centrum Kultury. Przestrzeń klubu powstanie w 2024 roku z uwzględnieniem młodzieżowych projektów, a w przyszłości posłuży jako wspólne miejsca spotkań, rozwoju i spędzania czasu wolnego młodych osób.

5) Wolontariat młodzieżowy – to program wolontariatu długoterminowego, który został zapoczątkowany w maju 2023 roku. Podczas cyklicznych spotkań młodzi wolontariusze – na bazie własnych pomysłów – tworzyli unikatowe rozwiązania promujące czytelnictwo i zwiększające udział młodych osób w czytaniu. Wśród działań informacyjno-promocyjnych zaprojektowanych przez młodych wolontariuszy i wolontariuszki była m.in. akcja sąsiedzka „Książki-niespodzianki”, polegająca na rozdawaniu w różnych punktach na terenie dzielnicy książek-niespodzianek zapakowanych w formie prezentu dla przechodniów – mieszkańców i mieszanek dzielnicy Główna w Poznaniu. W ramach cyklu młodzieżowego wolontariatu odbyło się 20 spotkań młodych wolontariuszy i wolontariuszek.

PRACOWNIA AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

6) Kolacje sąsiedzkie: spotkania ze społecznością lokalną – cykl sąsiedzkich spotkań, który miał na celu wzmocnienie dialogu obywatelskiego pomiędzy mieszkańcami i mieszkankami dzielnicy Główna w Poznaniu. Podczas dwóch wydarzeń zgromadziliśmy chętnych mieszkańców i mieszkankę do wspólnego posiłku oraz dyskusji o problemach i potrzebach społeczności lokalnej na Główniej. Wśród tematów poruszanych na spotkaniach pojawiały się m.in. Główna "dwóch prędkości" – dotychczasowych mieszkańców dzielnicy oraz nowej, napływowej społeczności zamieszkującej nowe inwestycje deweloperskie, potrzeba integracji tych dwóch niemalże odrębnych światów; niska świadomość ekologiczna mieszkańców i mieszanek dzielnicy oraz konieczność wzmocnienia postaw poczucia odpowiedzialności za najbliższe otoczenie. Zrealizowano dwie kolacje sąsiedzkie.

Podczas realizacji działań, przeprowadziliśmy cząstkową ewaluację działań zadania – odbyły się 2 spotkania zespołu projektowego, który krok po kroku analizował realizację zadania na kilku płaszczyznach: monitoring kosztorysu projektowego, harmonogram realizacji działań, komunikacja i promocja projektu, współpraca z mieszkańcami i mieszkankami, współpraca z partnerstwem lokalnym, działania organizatorów społeczności lokalnej w kontekście projektu. Narzędziami ewaluacyjnymi były wyniki ewaluacji cząstkowych prowadzonych po zakończeniu wydarzeń, analiza materiałów zastanych (dokumentacji fotograficznej, dokumentacji projektowej) oraz obserwacja uczestnicząca całego zespołu projektowego. Dane zebrane w ewaluacji cząstkowej posłużą do przygotowania ewaluacji całego projektu pod koniec roku 2024. Ostatnim etapem podsumowania była wstępna aktualizacja programu na rok 2024 w oparciu o dane zebrane podczas ewaluacji cząstkowej (Projekt 2-letni – kontynuacja w roku 2024).

8. Festiwal sztuk społecznych OFF Opera 2023 – program edukacyjny **dotacja: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, miasto Poznań**

„Festiwal sztuk społecznych OFF Opera 2023 – program edukacyjny” to 9. edycja interdyscyplinarnego festiwalu o rozbudowanej ofercie edukacji filmowej, teatralnej, artystycznej i muzycznej skierowanej do mieszanek i mieszkańców Poznania. Projekt był cyklem partycypacyjnych wydarzeń, w skład których weszły m.in. twórcze warsztaty, dyskusje oraz pokazy pracy warsztatowej. Jego głównym celem był rozwój lokalnego kapitału społecznego przy jednoczesnej integracji przedstawicieli różnych grup odbiorców. Idea festiwalu (od początku jego istnienia – 2014 rok) nawiązuje do publicznego teatru operowego, bezpłatnego, dostępnego, tworzono go przez profesjonalnych artystów we współpracy z amatorami. Wcześniejsze edycje zadania realizowane były pod nazwą Festiwal Opera Know-how (2014 i 2015) oraz Projekt OFF Opera (2017–2022). Temat festiwalu w 2023 roku „PRZESILENIE: ANTOLOGIA ZMIANY” inspirowany był obchodzoną w 2023 roku 550. rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika, jednej z najbardziej fascynujących postaci epoki odrodzenia. Polski polimat (astronom, dyplomata, prawnik, tłumacz, ekonomista, matematyk) przeszedł do historii jako twórca rewolucyjnej teorii heliocentrycznej budowy Układu Słonecznego. Jego nowatorskie dzieło „De revolutionibus orbium coelestium” („O obrotach sfer niebieskich”) ukazało się drukiem w 1543 roku dając początek współczesnym poglądom na budowę i złożoność świata. Teoria kopernikańska, zakładająca orbitalny ruch Ziemi wokół Słońca, była swego rodzaju „przesileniem” – obaliła obowiązującą od wieków geocentryczną wizję systemu według Ptolemeusza. Oprócz nauki wywarła również głęboki wpływ na inne dziedziny życia społecznego m.in. kulturę, religię, politykę i ekonomię.

Festiwal OFF Opera w 2023 roku przyglądał się właśnie zmianom, przewrotom i rewolucjom, które napędzają współczesność. Odwołując się do przewrotu kopernikańskiego i dziedzictwa epoki odrodzenia poszukiwaliśmy przesileni kulturowych na mapie XXI wieku. Europejski renesans to również czas przełomowych „innowacji” – jednym z punktów zwrotnych epoki było wynalezienie druku, który przyczynił się do ekspansji dzieł naukowych i literackich. Idąc tym tropem, w programie edukacyjnym festiwalu OFF Opera znalazło się miejsce dla nowoczesnych metodologii i form edukacji czy nowych mediów oraz sztuki intermediów.

Tytułowa „zmiana” dotyczyła też samej formuły wydarzenia, które w kilku ostatnich latach ewoluowało z projektu adresowanego do różnych społeczności, w festiwal sztuk społecznych – zaangażowany i angażujący mieszkańców Poznania i lokalne środowiska artystyczne i naukowe we współtworzenie jego programu. Festiwal oddawał głos publiczności i włączał różne grupy odbiorców – nie tylko w procesy twórcze, ale też w dyskusje na temat problemów i przemian społecznych. W edycji 2023 – inspirowanej przewrotem kopernikańskim – poruszaliśmy problematykę starzejącego się społeczeństwa, tożsamości, transformacji kulturowej, a także nowego kolonializmu odnoszącego się w tym wypadku do przestrzeni kosmicznej. Dyskutowaliśmy także o zmianach we współczesnym podejściu do projektowania obiektów i usług, badania potrzeb odbiorców czy budowania oferty edukacyjno-kulturalnej dla wąskich grup użytkowników.

Naszym głównym założeniem było zaproszenie do współpracy poznańskich twórców środowisk kulturalnych oraz współtworzenie wraz z nimi inkluzywnych, kulturalno-edukacyjnych wydarzeń włączających w procesy partycypacyjne m.in.: seniorów i seniorki, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami, grupy zawodowe oraz inne osoby zagrożone kulturalnym, społecznym lub ekonomicznym wykluczeniem.

Bezpośrednim efektem realizacji projektu było:

- wyprodukowanie łącznie 37 wydarzeń artystyczno-edukacyjnych,
- zaprogramowanie 32 warsztatów edukacyjno-artystycznych na terenie Poznania,
- zaprogramowanie i przeprowadzenie 96 godzin warsztatów edukacyjno-artystycznych,
- zaprogramowanie i wyprodukowanie 3 pokazów pracy warsztatowej przygotowanych w oparciu o różne medium,
- zaprogramowanie i wyprodukowanie 1 OFF koncertu,
- zaprogramowanie i przeprowadzenie 1 dyskusji,
- produkcja 1 materiału audiowizualnego making-off, dokumentującego działania zadania,
- stworzenie unikatowych scenariuszy 3 cykli warsztatów edukacyjno-artystycznych, w tym pilotażowych warsztatów scenograficzno-oświetleniowych, które na stałe wpiszą się w ofertę festiwalu,
- stworzenie interdyscyplinarnego, nowatorskiego i wielowątkowego programu kulturalno-edukacyjnych wydarzeń adresowanego do sprofilowanych grup odbiorców, którego nadrzędnym celem jest inkluzja i integracja społeczna oraz promowanie narodowego dziedzictwa kulturowo- naukowego,
- aktualizacja strony internetowej prezentującej dorobek projektu i promującej zadanie, przygotowanej w oparciu o WCAG 2.1,
- włączenie w działania zadania 25 artystów, naukowców, animatorów, edukatorów i ekspertów,
- włączenie w działania zadania 649 bezpośrednich odbiorców – uczestników warsztatów, odbiorców koncertów, dyskusji i publiczności finałowych działań.

Ponadto dzięki realizacji projektu osiągnięto zmiany:

- popularyzacja twórczości Mikołaja Kopernika, w tym w szczególności uświadomienie odbiorcom jego wpływu na rozwój nauki oraz życia społecznego i kulturalnego,
- realizacja idei innowacyjnych i kreatywnych metod integracji społecznej, krytycznej dyskusji, odejście od stereotypowych form transmisyjnych w edukacji kulturalnej, na rzecz interaktywnego modelu edukacji kulturowej,
- integracja środowisk kulturalnych, artystycznych ze środowiskami naukowymi i technologicznymi, zawodowymi, akademickimi, naukowymi, a także edukacyjnymi oraz amatorskimi,
- realizacja idei partycypacji społeczno-kulturowej poprzez współtworzenie sztuki przez amatorów oraz artystów profesjonalnych i naukowców, wzmacnianie tożsamości lokalnej i kulturowej uczestników, dawanie sprawczości poprzez włączanie w procesy twórcze,

- stymulowanie kreatywności i rozwoju osobistego uczestników, a także kształtowanie kompetencji przyszłości poprzez zaangażowanie w procesy artystyczne i naukowe,
- wypracowanie modelu wydarzenia artystycznego o charakterze społecznym i egalitarnym, opartego na modelu aktywnego współuczestnictwa,
- umocnienie marki festiwalu OFF Opera jako nowatorskiego i odpowiadającego na wyzwania współczesności programu edukacji społeczno-kulturowej o zasięgu lokalnym,
- szerzenie dobrych praktyk edukacyjnych poprzez inspirowanie innych podmiotów do zaangażowanych działań kulturowo-edukacyjnych z udziałem mikrospołeczności lokalnych.
- nawiązanie nowej współpracy z organizacjami partnerskimi działającymi na rzecz popularyzowania sztuki i edukacji na terenie Poznania, budowanie nowej publiczności zadania, przy jednoczesnym wzmocnieniu relacji z jego dotychczasowymi uczestnikami.

Działania przygotowawcze projektu obejmowały przede wszystkim opracowanie identyfikacji wizualnej oraz kampanii promocyjnej zadania, które pozwoliły na skuteczną komunikację z odbiorcą. Ich ważnym elementem była przebudowa strony internetowej dostosowanej do standardów WCAG 2.1. oraz aktualizacja narzędzi takich jak Instagram i Facebook. W tym celu podjęliśmy współpracę z agencją Heima, która przygotowała szczegółową strategię komunikacji w social mediach. Wszystkie materiały cechowały się spójną koncepcją graficzną zaprojektowaną przez ilustratorkę Olę Szmidę oraz pracownię Pola Projektowe, które współpracują z projektem OFF Opera od 2015 roku. Opracowanie kampanii promocyjnej działań objęło różnorodne kanały informacyjne – prasę, radio, telewizję, Internet, materiały drukowane i działania niestandardowe. Działania promocyjne dotyczące internetowej sfery komunikacji prowadzone były długofalowo, od pierwszych etapów przygotowawczych, poprzez realizację zadania, aż po rozliczenie finansowe i merytoryczne zadania. W skład działań przygotowawczych wchodziło także podpisanie porozumień partnerskich ze wszystkimi podmiotami pośredniczącymi przy organizacji warsztatów. Partnerzy odegrali w tym wypadku kluczową rolę, ponieważ pomogli organizatorom projektu w zebraniu grup warsztatowych. Podczas tego etapu opracowane zostały szczegółowe koncepcje warsztatów, OFF koncertu oraz dyskusji poprzedzającej pokazy pracy warsztatowej.

Działania merytoryczne

Na ten etap realizacji złożyła się głównie: realizacja warsztatów, koncertu oraz panelu dyskusyjnego, a także realizacja pokazów pracy warsztatowej podczas 2-dniowego wydarzenia finałowego. Opracowane zostały materiały merytoryczne oraz dokumentacja fotograficzna i audiowizualna (filmowa). Podsumowaniem etapu było performatywne wydarzenie finałowe, w którym wzięli udział wszyscy uczestnicy festiwalu.

Program wydarzeń:

1. SREBRNA MATERIA – warsztat filmowy dla seniorów i senierek

Uczestnicy i uczestniczki – osoby w wieku wczesnoemerytalnym – wspólnie stworzyli scenariusz filmu, a następnie pracując w parach, pod okiem prowadzących nakręcili ujęcia ze swojej codzienności, które złożyły się w etiudę dokumentalną, opowiadającą o ludziach i zmianie, która nadchodzi wraz z przejściem na emeryturę. Efekt pracy został zaprezentowany w Kinie Pałacowym podczas pokazu filmowego. Liczba warsztatów: 12; prowadzenie: Marcin Kluczykowski, Magdalena Bojdo, Kaja Janda

2. NIC O NAS BEZ NAS – warsztaty filmowe dla młodzieży

Dorosłym często wydaje się, że lepiej wiedzą, co czują i myślą młode osoby. Tym razem to one zabrały głos w swojej sprawie i pod okiem prowadzących stworzyły film dokumentalny. Warsztaty tworzyły przestrzeń bezpiecznej dyskusji, w której wybrzmiały poglądy i opinie młodego pokolenia (i zostały zarejestrowane w formie video). Seria dokumentalnych wywiadów przepleciona fotografiami młodych osób złożyła się na warsztatowy efekt zaprezentowany w Kinie Pałacowym. To filmowy manifest osób u

progu wejścia w dorosłość. Liczba warsztatów: 8; prowadzenie: Maria Lehmann, Łukasz Gajdek, Robert Ogurkis, Kaja Janda

3. SOMNIUM – warsztat scenograficzno-oświetleniowy

OFF Opera to festiwal interdyscyplinarny, dlatego sięgamy w nim po różne środki wyrazu. Tym razem organizatorzy wydarzenia postanowili stworzyć warsztat wypełniający środowiskową lukę – poświęcony oświetleniu i scenografii teatralnej. Podczas cyklu warsztatów prowadzonych przez dwójkę doświadczonych scenografów projektowaliśmy formy i tworzyliśmy oświetlenie do spektaklu Somnium w reżyserii Sebastiana Dembskiego. Warsztaty toczyły się równolegle do zajęć muzyczno-performerskich, co było niezwykle rozwijające dla uczestników procesu – mieli oni namacalne doświadczenie teatralnej pracy – dalekie od teoretycznych zajęć, jakie zazwyczaj kryją się pod "warsztatem oświetleniowym". Do udziału zaprosiliśmy studentów i studentki kierunków artystycznych, a także osoby zainteresowane scenografią i techniką sceniczną, które zaznałomiły się z tajnikami wykorzystania światła we współczesnych realizacjach teatralnych. Ewaluacja zadania wykazała potrzebę kontynuacji tego pilotażowego formatu. Efekt pracy warsztatowej został zaprezentowany podczas próby generalnej oraz przedstawienia Somnium w poznańskim Pawilonie. Liczba warsztatów: 12; prowadzenie: Marcin Chlanda, Alicja Trzcinińska

4. NOWE UNIWERSUM – laboratorium dyskusji

Festiwal zaangażowany i angażujący nie może istnieć bez dyskusji. Podczas rozmowy prowadzonej przez Joannę B. Bednarek rozmawialiśmy o współczesnych przesileniach, a przede wszystkim o motywie śnienia w późnym kapitalizmie, co stanowiło wprowadzenie do spektaklu "Somnium". Gościem dyskusji był twórca spektaklu – Sebastian Dembski. Panel odbył się w przestrzeni poznańskiego Schronu. Liczba wydarzeń: 1.

5. OFF KONCERT

Koncert zespołu Łona x Konieczny x Krupa wraz z projektem Taxi, to podsumowanie niemal 3-letniego procesu zbierania taksówkarskich historii. Występ odbył się w kultowym miejscu – Barze u Gosi przy ul. Dworcowej 9 w Poznaniu, które dzięki publiczności przebranej w stroje z lat 90. cofnął się w czasie o 3 dekady. Muzycy wykonali utwory z nadchodzącej płyty, a słuchali ich nie tylko zaproszeni goście i mijający bar widzowie, ale także taksówkarze, taksówkarki, osoby, które wzięły udział w warsztatach podczas OFF Opery w 2020 roku oraz kultowy poznański taksówkarz – Mieczysław Hryniewicz. Koncert został zarejestrowany przez zespół w formie muzycznego video. Liczba wydarzeń: 1.

6. FINAŁ FESTIWALU OFF OPERA

Dziwiątą edycję festiwalu OFF Opera podsumował finał, podczas którego zaprezentowane zostały efekty pracy warsztatowej. Wydarzenia odbyły się w Kinie Pałacowym oraz poznańskim Pawilonie. Odwiedziło je łącznie 240 osób.

9. OFF Opera 2023 – interdyscyplinarne laboratorium twórcze dotacja: miasto Poznań

„OFF Opera 2023 – interdyscyplinarne laboratorium twórcze” to edukacyjno-artystyczny projekt skierowany do adeptów i adeptek poznańskich uczelni artystycznych oraz lokalnych, amatorskich środowisk twórczych. Jego celem było stworzenie spójnego, innowacyjnego programu edukacyjnego z udziałem twórczyń i twórców ze świata muzyki współczesnej, teatru i nowych mediów. Projekt stanowi integralną część 9. edycji festiwalu sztuk społecznych OFF Opera, który powstał w 2014 roku jako oddolna inicjatywa studentów i studentek poznańskich uczelni: Akademii Muzycznej im. I. J. Paderewskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz Uniwersytetu Artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz.

Program laboratorium twórczego był inspirowany formą operową – skupia się wokół sztuki muzycznej i dźwiękowej, dla której uzupełnieniem są działania z obszaru teatru i sztuk wizualnych. Celem projektu był rozwój kompetencji twórczych jego uczestniczek i uczestników oraz umożliwienie pracy z poznańskimi ekspertami o ugruntowanej już postawie twórczej, wywodzącymi się z różnych środowisk artystycznych.

Program laboratorium stanowił przykład istotnej zmiany jaka zaszła w myśleniu o edukacji artystycznej. Tworzył on wielowątkową, międzyśrodowiskową przestrzeń spotkań i artystycznego eksperymentu, której adresatami są uczniowie, studenci i absolwenci oraz pedagodzy uczelni artystycznych w Poznaniu (przede wszystkim muzycznych), a także osoby wywodzące się z amatorskich środowisk twórczych. Projekt gwarantował odbiorcom możliwość rozwoju warsztatu, kluczowych kompetencji przyszłości (m.in. kreatywności) oraz poszukiwania współczesnych form ekspresji w praktyce wykonawczej przy wykorzystaniu najnowszych technologii. Istotne było dla nas także doskonalenie narzędzi wykorzystywanych w procesie pozyskiwania inspiracji. Laboratorium twórcze festiwalu OFF Opera było przestrzenią łączenia teorii sztuki z szeroką gamą praktyk społeczno-kulturowych i edukacyjnych. Podczas realizacji projektu wykorzystywaliśmy metody z takich obszarów i dziedzin wiedzy jak: budowanie publiczności, community art, metodologia STEAM, practise as research, performance as research, storytelling, practise based research, czy action research.

Nowatorski charakter programu „OFF Opera 2023 – Interdyscyplinarne laboratorium twórcze” polegał nie tylko na tym, że uzupełniał on ofertę edukacji akademickiej i instytucjonalnej, ale przede wszystkim przygotowywał uczestników do pracy przy różnego rodzaju projektach muzycznych, teatralnych oraz interdyscyplinarnych realizowanych w ramach działalności podmiotów kulturalnych w Polsce i za granicą.

Głównym rezultatem zadania było zaprogramowanie kilkuetapowego warsztatu „Somnium” prowadzącego do stworzenia premierowej realizacji spektaklu teatru muzycznego na podstawie książki „Sen, czyli wydane pośmiertnie dzieło poświęcone astronomii księżycowej” Johannesa Keplera. Powstała w ramach projektu forma teatru muzycznego z muzyką i w reżyserii poznańskiego artysty Sebastiana Dembskiego (prowadzącego warsztaty) to partycypacyjne wydarzenie, którego wykonawcami oraz współtwórcami stali się uczestnicy procesu warsztatowego. „Somnium” to interdyscyplinarne widowisko wpisane w ramy formalne teatru muzycznego na chór, aktorów i elektronikę.

Efekty projektu:

- zaprogramowanie 15 warsztatów muzyczno-performerskich „Somnium” (warsztaty z nowoczesnych technik wokalnych; warsztaty rytmicznych środków wyrazu; warsztat architektonicznej przestrzeni akustycznej) skierowanych do studentów oraz absolwentów uczelni artystycznych oraz środowisk amatorskich,
- zaprogramowanie i wyprodukowanie 2 pokazów interdyscyplinarnego spektaklu teatru muzycznego przy udziale twórczym i wykonawczym uczestników warsztatów artystycznych,
- stworzenie materiałów promocyjnych projektu,
- zrealizowanie dokumentacji fotograficznej oraz audiowizualnej przebiegu projektu oraz pokazów pracy warsztatowej,
- włączenie w działania zadania 5 poznańskich artystów,
- włączenie w działania zadania 335 bezpośrednich odbiorców – uczestników warsztatów oraz odbiorców finałowych działań.

Ponadto realizacja zadania przyczyniła się do:

- zaspokojenia potrzeb edukacyjnych uczniów, studentów i absolwentów uczelni muzycznych oraz amatorskich środowisk twórczych poprzez umożliwienie im kontaktu z ekspertami wywodzącymi się z różnych dziedzin artystycznych oraz w zakresie stosowania

nowych technologii i eksperymentalnych, interdyscyplinarnych form działań artystycznych,

- bezpłatnego udostępnienia uczestnikom warsztatów nowych technologii używanych we współczesnych projektach artystycznych w postaci oprogramowania, narzędzi cyfrowych oraz sprzętu elektronicznego,
- zwiększenia widoczności uczestniczących w warsztatach poznańskich artystów, uczniów, studentów i absolwentów uczelni artystycznych poprzez włączenie pokazów prac warsztatowych do programu festiwalu OFF Opera 2023 wpisującego się w nurt współczesnego życia kulturalnego na mapie Poznania,
- promocji poznańskich twórczyń i twórców realizujących warsztaty oraz wydarzenia finałowe.

W ramach działań merytorycznych odbyło się 15 warsztatów muzyczno-performerskich cyklu „Somnium” poprowadzonych przez Sebastiana Dembskiego. Pierwsza część (odbywająca się w Teatrze Ósmego Dnia i współprowadzona przez Macieja Straburzyńskiego) dotyczyła nowoczesnych technik wokalnych. Uczestnicy rozwinęli umiejętność używania głosu we wszystkich aspektach procesu wokalizacji na przykładzie partii wokalnych skomponowanych do spektaklu Somnium. Odbiorcy poznali rozszerzone techniki wokalne, nauczyli się współczesnych środków głosowego wyrazu oraz zapoznali się z technologią stosowaną w nowej muzyce wykorzystywaną w relacji z głosem. Druga część cyklu – odbywająca się w Pawilonie – dotyczyła rytmicznych środków wyrazu. Współczesny teatr muzyczny to płynna forma stale modyfikująca samo sedno swojej teatralności. Uczestnicy rozwinęli swoje kompetencje wykonawcze w zakresie muzycznego dynamizowania wypowiedzi i prowadzenia gestów performatywnych. W trzeciej części poświęconej architektonicznej przestrzeni akustycznej (stworzonej przez scenografkę Alicję Trzcinińską), uczestnicy budowali interakcje z obiektami znajdującymi się na scenie. Efektem warsztatu były dwa spektakle zaprezentowane publiczności w poznańskim Pawilonie, które obejrzało łącznie 200 osób.

10. Czytelnicza gwiazdka na Główniej dotacja: miasto Poznań

„Czytelnicza gwiazdka na Główniej” była zadaniem o charakterze edukacyjno-animacyjnym, popularyzującym polszczyznę oraz czytelnictwo, skierowanym do społeczności lokalnej dzielnicy Główna w Poznaniu. Zadanie było zaadresowane do przedstawicieli różnych grup odbiorców (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby uchodźcze z Ukrainy) zagrożonych społeczno-ekonomicznym wykluczeniem. Program zadania stanowił cykl innowacyjnych form popularyzacji polszczyzny poprzez działania edukacyjno-animacyjne. Projekt ukierunkowany był ponadto na reintegrację społeczno-kulturalną odbiorców, a jego partycypacyjny charakter opierał się na systemowym wyrównywaniu szans w dostępie do kultury.

Pogram wydarzeń:

1) DIY: ZIMOWE UBRANKA DLA KSIĄŻEK

Wydarzenie było poświęcone tworzeniu pokrowców na książki, zwanych także „otulaczami”. Uczestnicy i uczestniczki warsztatu samodzielnie zaprojektowali i wykonali przyjemne w dotyku etui, którego zadaniem jest ochrona książki przed zniszczeniem lub zabrudzeniem. Otulacze powstały w duchu zero waste, a do ich wykonania posłużyły materiały upcyklingowe przyniesione przez uczestników i uczestniczki warsztatów. Warsztat poprowadziły Kaja Janda – animatorka kultury, producentka i kuratorka wydarzeń interdyscyplinarnych z pogranicza sztuki, kultury oraz działań aktywistycznych i proekologicznych oraz Maria Lehmann – animatorka kultury i społeczności lokalnych, specjalistka ds. współpracy z młodzieżą.

2) DIY: SZALIK DLA BORYSA

Warsztat, podczas którego uczestniczki i uczestnicy uczyli się podstaw szydełkowania. Tytuł warsztatu nawiązywał do postaci Borysa Bobrego – bohatera dwóch ilustrowanych publikacji książkowych, będących pokłosiem warsztatów językowo-plastycznych, które odbyły się w Bibliotece Sąsiedzkiej. Bóbr jest również nieoficjalną maskotką dzielnicy Główna. Do prowadzenia warsztatu zaprosiliśmy dwoje instruktorów szydełkowania – Pawła Gorgolewskiego i Zofię Czekalę. Warsztaty współprowadzone były przez Marię Lehmann.

3) AKCJE BOOKCROSSINGOWE

Dwa wydarzenia mające na celu promocję czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży z dzielnicy Główna. Pierwsze wydarzenie odbyło się 13 grudnia. Wówczas została przeprowadzona akcja terenowa polegająca na poszukiwaniu książek-niespodzianek. Dzięki krótkim opisom na papierze, w który zapakowano książki, uczestnicy i uczestniczki wymiany byli w stanie rozpoznać jej tematykę. Książki-niespodzianki były pozostawione w różnych szeroko dostępnych miejscach dzielnicy Główna. 15 grudnia w sąsiedztwie siedziby Stowarzyszenia Młodych Animatorów Kultury, zostało rozstawione stoisko z książkami-niespodziankami. W przypadku obu wydarzeń każdy z uczestników mógł podjąć decyzję czy zabierze daną książkę ze sobą, czy pozostawi ją dla innych osób biorących udział w zabawie. Obie akcje zostały przeprowadzone przez uczestniczki i uczestników cyklicznych spotkań w ramach wolontariatu młodzieżowego działającego przy Bibliotece Sąsiedzkiej. W ramach realizacji zadania młodzież dokonała selekcji książek oraz przygotowała opakowania i krótkie streszczenia. Funkcjonowanie wolontariatu koordynuje animatorka kultury Maria Lehmann.

4) ARTYSTYCZNA INSTALACJA UPCYKLINGOWA

13 grudnia miały miejsce montaż, odsłonięcie i rozświetlenie upcyklingowej instalacji poznańskich artystów, która stanęła na terenie Rynku Wschodniego. Obecność instalacji na terenie dzielnicy Główna została przewidziana na cały okres świąteczny. Do współpracy zaprosiliśmy lokalnie działających artystów Martę Zawrocką i Adama Sowińskiego, którzy wykonali rzeźbę w duchu idei zero waste, wykorzystując materiały i tworzywa z drugiego obiegu. Instalacja stanowiła centralny punkt „Czytelniczej Gwiazdki na Główniej”, a także miejsce zgromadzeń podczas terenowej akcji bookcrossingowej.

Efekty projektu:

- zaprogramowano i wyprodukowano 3 wydarzenia edukacyjno-animacyjnych (dwie akcje bookcrossingowe, instalacja lokalnych artystów),
- zaprogramowano i wyprodukowano 2 warsztaty Do It Yourself (zrób to sam/a),
- podjęto i zacieśniono współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, jednostkami pomocniczymi samorządu terytorialnego, edukatorami, animatorami i artystami.

11. Pracownia Aktywności Lokalnej – Kolektyw Aktywne Miasto dotacja: Program Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny

lider projektu: Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury

partnerzy projektu: Stowarzyszenie Schron Kultury Europa, Stowarzyszenie Zielona Grupa

partner biznesowy: Chapter1 (agencja)

Projekt finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię z Funduszy EOG i Funduszy Norweskich w ramach Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

Pracownia Aktywności Lokalnej – Kolektyw Aktywne Miasto to 2-letni projekt (realizowany w latach 2023-2024). Poniższy opis dotyczy działań zrealizowanych w roku 2023.

Pracownia Aktywności Lokalnej to projekt realizowany przez trzy organizacje tworzące Kolektyw Aktywne Miasto. 2-letnie działania z obszaru zaangażowania obywatelskiego na poziomie lokalnym odbywały się na terenie trzech osiedli Poznania – Główna, Wilda i Dębiec.

Celem projektu był wzrost aktywności społecznej oraz poczucia wpływu na najbliższe otoczenie poprzez powołanie grupy lokalnych liderów i liderek (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży i młodych dorosłych), która zaangażuje się w procesy decyzyjne dotyczące kształtowania wyglądu i funkcjonalności przestrzeni trzech osiedli.

Stworzyliśmy program rozwojowy dla mieszkańców i mieszkanki z zakresu ochrony środowiska, ekologii i zrównoważonego rozwoju w wymiarze lokalnym. W ramach działań edukacyjno-partycypacyjnych zrealizowaliśmy cykl eksperckich warsztatów i konsultacji (m.in. diagnoza zasobów i problemów przestrzeni publicznej w kontekście ekologii miejskiej, zielona i błękitna infrastruktura, rzeki i tereny nadbrzeżne na osiedlach). Dzięki zebranych danym i nabytym kompetencjom, grupa liderów i liderki:

- wzięła udział w kompleksowym programie warsztatów, dyskusji i konsultacji z zakresu ekologii miejskiej, ochrony bioróżnorodności oraz przeciwdziałania zmianom klimatu,
- zaprojektowała i wykonała zielone sąsiedzkie przestrzenie wspólne,
- zrealizowała ekologiczne inicjatywy na osiedlach,
- brała udział w tworzeniu partycypacyjnych diagnoz zielono-błękitnej infrastruktury trzech dzielnic Poznania,
- zaprogramowała kampanię społeczną poruszającą jeden ze zdiagnozowanych problemów,
- złożyła wspólny projekt w Poznańskim Budżecie Obywatelskim.

Odbiorcy projektu

- młodzież (15-18 lat) i młodzi dorośli (18-35 lat) związani z osiedlami Główna, Wilda, Dębiec, w tym miejscy aktywiści, społeczniczki, osoby, które chciały mieć większy wpływ na kształtowanie najbliższego otoczenia, uczniowie, studentki, osoby rozpoczynające swoje życie zawodowe, zatrudnione w różnych sektorach, także korporacjach, a więc grupy silnie odczuwające skutki lockdownu, poszukujące alternatyw na spędzenie wolnego czasu i nawiązanie nowych kontaktów towarzyskich, a także gotowe do odkrycia nowego potencjału w miejscu zamieszkania;
- mieszkańcy i mieszkanki całego Poznania, w tym członkowie NGO, uczestniczki lokalnych partnerstw, wśród nich członkowie sektora publicznego i prywatnego: reprezentanci jednostek miejskich, związanych z zieloną i błękitną infrastrukturą oraz pracownicy działów komunikacji i CSR dużych przedsiębiorstw z siedzibą w obrębie wyznaczonych rejonów. Były to osoby zainteresowane zaangażowaniem się w działania na rzecz poprawy przestrzeni publicznej, poszerzeniem kompetencji i nawiązaniem międzysektorowej współpracy.
- lokalne społeczności Głównej, Wildy i Dębca (międzypokoleniowa, zróżnicowana kategorialnie grupa mieszkańców). Byli współtwórcami i odbiorcami sąsiedzkich przestrzeni wspólnych, uczestnikami wydarzeń otwartych, osobami głoszącymi w Poznańskim Budżecie Obywatelskim.

Efekty projektu:

- nowa strona internetowa projektu: www.kolektywaktywnemiasto.pl
- nowa identyfikacja wizualna projektu,
- 9 warsztatów tematycznych dla liderów i liderki społeczności lokalnej,
- 3 spacerów badawczych na terenie poznańskich osiedli,
- 9 spotkań konsultacyjnych/eksperckich w zakresie zielonej i błękitnej infrastruktury,
- 3 dokumenty robocze zawierające diagnozę zasobów i potrzeb trzech dzielnic Poznania (w kontekście ochrony środowiska, zielonej i błękitnej infrastruktury, ekologii)

- 12 zielonych inicjatyw oddolnych mieszkańców i mieszkank (w tym inicjatywy realizowane przez młodzież),
- 3 sąsiedzkie przestrzenie wspólne – ogrody społeczne,
- 3 murale/instalacje/obiekty artystyczne i artystyczne na terenie ogrodów społecznych,
- przestrzeni,
- kampania społeczna na temat ochrony środowiska naturalnego i zmian klimatycznych,
- 3 wspólnie stworzone projekty do Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego dotyczące ochrony środowiska naturalnego i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym,
- 1 wydarzenie otwarte (ekologiczny piknik sąsiedzki),
- 15 przeszkolonych osób – uczestników pracowni (nowych aktywistów klimatycznych),
- stworzenie jednego międzysektorowego partnerstwa lokalnego na rzecz ochrony bioróżnorodności i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym.

Ponadto projekt przyczynił się do:

- zwiększenia wpływu uczestników i uczestniczek projektu na zmianę lokalnych polityk i aktów prawnych,
- wzrostu zaangażowania uczestników i uczestniczek projektu we wspólne działania – w tym w działania na rzecz społeczności lokalnych oraz na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- wzrostu poziomu wiedzy na temat problemów i potrzeb w zakresie zielonej i błękitnej infrastruktury na terenie trzech dzielnic Poznania – Główna, Wilda, Dębiec,
- wzrostu poczucia sprawczości w społecznościach lokalnych trzech dzielnic Poznania,
- wzrostu kapitału społecznego w społecznościach lokalnych miasta.

Program projektu

1) Działania komunikacyjne – styczeń-grudzień 2023

Działania komunikacyjne zadania objęły różnorodne kanały i narzędzia informacyjne dostosowane do odbiorców poszczególnych jego elementów (reklama IG i FB skierowana głównie do młodych dorosłych, których chcieliśmy zrekrutować do Pracowni Aktywności Lokalnej; marketing bezpośredni w przypadku mniej zaktywizowanej społeczności Główniej, Wildy i Dębca). Zrealizowaliśmy zintegrowane działania marketingowe, mające na celu zrekrutowanie uczestników i uczestniczek Pracowni, a także budowanie marki projektu. Składały się na nie m.in. kampania promocyjna o zasięgu lokalnym – osiedlowym i ogólnomiejskim, obejmująca zrównoważone działania outdoorowe (druk 100 plakatów, 300 ulotek), reklama w mediach społecznościowych, a także informacje w Internecie. Kampania została wsparta poprzez współpracę z lokalnymi podmiotami i wykorzystanie ich kanałów komunikacji. W siedzibach lidera i partnerów projektu (oraz ich kanałach komunikacji bezpośredniej) umieszczone zostały drukowane materiały promujące działania merytoryczne projektu; dodatkowo zrealizowana została rozbudowana kampania reklamowa w mediach społecznościowych (płatne reklamy, reelsy zachęcające do udziału w programie), które doprowadziły do rekrutacji uczestników i uczestniczek Pracowni Aktywności Lokalnej. Zintensyfikowane działania promocyjne stanowiące 1.cz. kampanii marketingowej zrealizowane zostały w styczniu i lutym 2023 roku. Następnie przekształciły się w systematyczne działania informujące o postępach projektu w przestrzeni social mediów (FB i IG).

W okresie od maja do grudnia 2023 zrealizowane zostały zintegrowane działania marketingowe, mające na celu promocję tworzenia i rozbudowy zielonych sąsiedzkich przestrzeni wspólnych oraz zielonych, ekologicznych inicjatyw oddolnych realizowanych wspólnie z mieszkańcami i mieszkankami trzech dzielnic Poznania – Główniej, Wildy i Dębca, a także budowanie i podtrzymywanie w świadomości odbiorców marki projektu. Składały się na nie m.in. kampania promocyjna o zasięgu lokalnym – osiedlowym i ogólnomiejskim, obejmująca m.in. reklamę w mediach społecznościowych, promocję wybranych inicjatyw, a także informacje w Internecie. Kampania została wsparta poprzez współpracę z lokalnymi podmiotami i wykorzystanie ich kanałów komunikacji. W siedzibach lidera i

partnerów projektu (oraz ich kanałach komunikacji bezpośredniej) umieszczone zostały drukowane materiały promujące działania merytoryczne projektu. Systematycznie informowaliśmy odbiorców działań o postępach projektu w przestrzeni mediów społecznościowych oraz na podstronie internetowej projektu.

Zaplanowaliśmy i zorganizowaliśmy spotkanie otwarte mające na celu prezentację zielonych przestrzeni rozwijanych w ramach działań pracowni (15 lipca 2023 – Ogród Społeczny na Dębcu). Dodatkowo zrealizowaliśmy działania promocyjne o zasięgu regionalnym, obejmujące reklamę wybranych inicjatyw i działań w mediach społecznościowych, w których prezentowaliśmy dotychczasowe działania pracowni.

Ważną rolę w działaniach komunikacyjnych odegrało także budowanie marki Kolektywu Aktywne Miasto oraz branding Pracowni Aktywności Lokalnej stworzony przez agencję marketingową Chapter One. Opracowana została spójna identyfikacja inspirowana najnowszymi trendami komunikacji wizualnej; powstała podstrona internetowa projektu, założone zostały profile w mediach społecznościowych (Facebook oraz Instagram), gdzie publikowane były galerie zdjęć, materiały edukacyjne, rolki, posty, infografiki, źródła finansowania i wszystkie najważniejsze informacje o poszczególnych etapach zadania. Zabezpieczyliśmy także stronę internetową projektu certyfikatem SSL.

2) Stworzenie i rozwój Pracowni Aktywności Lokalnej – styczeń-lipiec 2023

Pracownia Aktywności Lokalnej to program dla liderów i liderek miasta Poznania, obejmujący wielomiesięczny V-etapowy cykl działań podnoszących kompetencje w zakresie ekologii, pracy ze społecznością lokalną, kształtowania przestrzeni miejskiej i tworzenia kampanii społecznych.

Start działań Pracowni zaplanowany został na luty 2023 roku. Został on poprzedzony 4-miesięcznymi przygotowaniem, które objęły: pracę nad programem merytorycznym i harmonogramem, kampanię informacyjną, wybór ekspertów oraz rekrutację uczestników i uczestniczek projektu. Pracownia miała charakter ogólnomiejski, ale jej działania skoncentrowały się na współpracy z trzema konkretnymi społecznościami zamieszkującymi osiedla Główna, Wilda i Dębiec. Pracownia została podzielona na 3 podzespoły – każdy odpowiedzialny za realizację działań w obrębie jednej dzielnicy.

I Etap (zrealizowany od stycznia do marca 2023) to etap badawczo-diagnostyczny. Wszystkie grupy spotykały się wówczas wspólnie. Odbyło się 9 międzysektorowych warsztatów z zakresu ekologii, hydrologii, architektury zieleni oraz działań partycypacyjnych inicjujących wspieranie rozwiązań z uwzględnieniem przyrody miejskiej, 3 spacerów badawcze (po Główniej, Wildzie i Dębcu), podczas których skorzystamy z pomocy lokalnych ekspertów (hydrolog dr Kami Jawgiel, architektka krajobrazu i ekolożka miejska – Magdalena Garczarczyk, grupa Koalicja ZaZieleń Poznań) oraz 3 konsultacje z ekspertami i ekspertkami z zakresu zielonej i błękitnej infrastruktury funkcjonującej na trzech poznańskich osiedlach.

W ramach cyklu warsztatów Pracowni Aktywności Lokalnej odbył się cykl spotkań, który dotyczył tworzenia kampanii społecznych na temat ekologii miejskiej. Odbyły się 4 warsztaty połączone z dyskusją związaną z problematyką warsztatów. Cykl warsztatowy zaowocował pomysłem uczestników i uczestniczek projektu na połączenie projektowanej kampanii społecznej z wnioskami składanymi w tegorocznej edycji Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego (miejska wyspa ciepła, wysokie nasłonecznienie i wzrost temperatury związane z „betonozą” Poznania).

Wspólne spotkania stały się okazją do wymiany doświadczeń, bieżącego konfrontowania wyników pracy zespołów, a także do prowadzenia wartościowego, krytycznego dialogu. W ten sposób zbadane zostały zasoby, potencjały, potrzeby i problemy w zakresie przestrzeni publicznej oraz zielonej i błękitnej infrastruktury trzech dzielnic Poznania. Grupa uczestników i uczestniczek Pracowni

Aktywności Lokalnej we współpracy z ekspertami i ekspertkami wypracowała rozwiązania skierowane do konkretnych osiedli i przedstawiła je w formie roboczego dokumentu zawierającego rekomendacje do działania. Dokumenty te stanowiły podstawę do dalszych działań merytorycznych projektu (m.in. w zakresie tworzenia wniosku/projektu do Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego, projektowania i realizacji zielonych inicjatyw oddolnych mieszkańców i mieszkanek, a także projektowania i tworzenia zielonych sąsiedzkich przestrzeni wspólnych).

3) Sąsiedzkie przestrzenie wspólne – ogrody społeczne (Główna, Wilda, Dębiec)

To II etap działań Pracowni Aktywności Lokalnej, którego celem było tworzenie i rozwijanie zielonych sąsiedzkich miejsc integracji. Grupa uczestników i uczestniczek Pracowni Aktywności Lokalnej w porozumieniu ze społecznościami lokalnymi Głównej Wildy i Dębca zdecydowała o stworzeniu nowej zielonej sąsiedzkiej przestrzeni wspólnej przy ul. Wspólnej na Wildzie (Ziemia Wspólna – nowy ogród społeczny na terenie dzielnicy) oraz rozbudowie i modyfikacji dotychczasowych przestrzeni na Głównej (Otwarty Ogród Nadolnik) oraz na Dębcu (Ogród Sąsiedzki). Trzy ogrody społeczne na Głównej, Wildzie i Dębcu, pełniły funkcję przestrzeni dialogu obywatelskiego i stały się miejscem realizacji pomysłów mieszkanek i mieszkańców. Celem powstania/rozbudowy trzech przestrzeni była także aktywizacja społeczności lokalnych wokół czynności związanych z dbaniem o wspólną przestrzeń oraz pobudzenie ich odpowiedzialności społecznej i ekologicznej.

Aby założyć nowy ogród społeczny na Wildzie, odbył się spacer uczestników i uczestniczek Pracowni Aktywności Lokalnej w poszukiwaniu zielonej przestrzeni. Następnie nawiązano kontakt z poznańskim Oddziałem Koordynacji Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznania oraz korespondowano z Zarządem Zieleni Miejskiej w celu stworzenia nowego ogrodu społecznego na Wildzie. Podpisano umowę o dzierżawę części terenu przy ul. Wspólnej, gdzie w czerwcu 2023 roku przeprowadzone zostały sąsiedzkie warsztaty dotyczące zaprojektowania przestrzeni ogrodu społecznego.

Dodatkowo na Głównej i Dębcu zdecydowano o kontynuacji działań i rozbudowie istniejących już zielonych sąsiedzkich przestrzeni wspólnych – w tym celu dokonano zaprojektowania dodatkowych rozwiązań zielono-błękitnej infrastruktury (m.in. nadstawki, podwyższone grządki, rozwiązania tzw. małej retencji, wydzielenie sfer tematycznych w ogrodach – m.in. dla właścicieli psów, relaksu, dziecięcych zabaw, wypoczynku). Zrealizowano także sąsiedzkie warsztaty skierowane do międzypokoleniowej grupy mieszkańców i mieszkanek (młodzież, dorośli, seniorzy, seniorki). Ich celem było zaprojektowanie kolejnych fragmentów przestrzeni wspólnej (m.in. mebli miejskich, rozwiązań z zakresu małej retencji, architektury zieleni, a także artystycznego muralu lub obiektu nawiązującego do tematów ważnych dla społeczności dzielnicy). Spotkania poprzedziły konsultacje eksperckie w zakresie zielonej i błękitnej infrastruktury oraz architektury i projektowania przestrzeni. Uczestnicy i uczestniczki Pracowni Aktywności Lokalnej zostali także zaangażowani w promocję warsztatów, która opierała się będzie o osiedlowe działania outdoorowe i marketing bezpośredni.

Do końca 2023 roku stworzono 3 ogrody społeczne.

Dębiec:

Konsultacje z zakresu zielonej infrastruktury w Ogrodzie Sąsiedzkim na Dębcu były poświęcone tematyce poprawnego kompostowania i techniki bokashi. Konsultacje architektoniczne skupiły się na zdiagnozowaniu wspólnie z użytkownikami Ogrodu potrzeb z zakresu małej architektury w tej przestrzeni. Zdecydowano o stworzeniu nowej tablicy informacyjnej. Została ona zbudowana przez realizatorkę konsultacji wspólnie z grupą dzieci i rodziców, korzystających systematycznie z przestrzeni.

W wyniku konsultacji i pracy warsztatowej z użytkownikami Ogrodu zdecydowaliśmy o realizacji instalacji artystycznej w formie tkanej aranżacji na płocie Ogrodu. Celem przygotowania instalacji w tym kształcie było uczynienie Ogrodu przestrzenią lepiej dostrzegalną i rozpoznawalną, a także otwartą i zachęcającą do wejścia. Dodatkowo na nogach altany w Ogródzie namalowano wzory nawiązujące barwami do utkanego obiektu. Kolejnym spójnym elementem, który mieszkanki chcą stworzyć w ramach inicjatywy oddolnej na spotkaniach recyklingowych będzie totem z odzyskanego plastiku.

W celu rozwoju przestrzeni Ogrodu zakupiliśmy sadzonki, meble ogrodowe, narzędzia i nadstawki na grządki, a także materiały animacyjne i plastyczne. Duże grono współtwórców ogrodu stanowią opiekunowie z dziećmi, zarówno osoby prywatne, jak i w zorganizowanych grupach. To na ich potrzeby zakupiliśmy materiały, które stanowią w tym momencie "zaplecze piknikowe" dla wszystkich, którzy chcieliby realizować działania animacyjne, artystyczne czy edukacyjne w Ogródzie.

Wilda:

Na Wildzie powstała nowa przestrzeń sąsiedzka — Ziemia Wspólna przy ul. Wspólnej. W ramach działania odbyły się 2 konsultacje eksperckie w zakresie zielonej i błękitnej infrastruktury oraz architektury i urbanistyki sąsiedzkiej. Pierwsze spotkanie — odbyły się konsultacje eksperckie uczestników i uczestniczek PAL-KAM z Marceliną Haremzą i Kamilem Jawgilem w zakresie zielonej i błękitnej infrastruktury oraz architektury tej przestrzeni. W wyniku spotkania powstał dokument dot. koncepcji rozwoju ogrodu.

Zorganizowano także spotkanie z Łukaszem Spychajem (projektantem instalacji artystycznej). Efektem konsultacji jest stworzony wielofunkcyjny obiekt, stanowiący stanowi główny punkt spotkań społeczności lokalnej. W ramach działania wykonano Oktagon — obiekt, którego kształt, dzięki jasno wyznaczonemu centrum, sprzyja spotkaniom w większych grupach oraz integracji mieszkańców i mieszkanek.

Zrealizowano również spotkania porządkujące teren ogrodu społecznego oraz spotkania koncepcyjne. W wyniku prac ustalono, że konieczny jest zakup: nasion traw i innych roślin, obrzeży ogrodowych, ziemi, sadzonek, narzędzi i materiałów ogrodniczych, zbiornika retencyjnego, tablic drewnianych z grawerowanym Regulaminem i opisem sąsiedzkiej przestrzeni wspólnej oraz pozostałych niezbędnych elementów. W ramach prac zrealizowano ponadto: prace ogrodnicze, montaż zbiornika na deszczówkę i zorganizowano wydarzenie kulturalne w ramach Random Garden Cinema.]

Główna:

W ramach działań wspólnie ze społ. lokalną zaprojektowano i wykonano obiekt artystyczny — wielkoformatowy mural w przestrzeni Otwartego Ogrodu Nadolnik przy ul. Mariackiej. Zakupiono niezbędne materiały do wykonania prac. Zaplanowano i zrealizowano również spotkania dotyczące koncepcji rozwoju przestrzeni OON. Zaplanowano i zrealizowano również prace ogrodowe.

4) Zielone inicjatywy oddolne mieszkańców — maj-grudzień 2023

Inicjatywa oddolna to przykład samoorganizacji społeczności lokalnej, wspólnotowego działania zmierzającego do realizacji pomysłów mieszkańców. Jej celem było wywołanie zmiany w środowisku lokalnym. Autorami i realizatorami inicjatyw byli liderzy i liderki uczestniczący w programie Pracowni Aktywności Lokalnej, wspierani przez opiekunów i opiekunki inicjatyw w każdej fazie pracy nad inicjatywą, od wypracowania pomysłu, przez promocję, zaangażowanie społeczności lokalnej i finalną realizację przedsięwzięcia. Zielone inicjatywy oddolne miały różnorodny charakter — od spotkań wokół tematyki ekologicznej, przez akcje społeczno-artystyczne, działania edukacyjne i ogrodnicze po zaangażowanie lokalnej społeczności w procesy partycypacyjne. W roku 2023 zrealizowano 11 inicjatyw oddolnych.

Wilda:

- balkonowe
Warsztat sadzenia roślin doniczkowych na terenie Ziemi Wspólnej. Po warsztacie mieszkańcy mogli wziąć utworzone kompozycje roślinne do swoich domów wraz z wizytówkami informującymi o Ziemi Wspólnej.
- DŻEM SESSION
W ramach tej inicjatywy uczestnicy/czki PAL-KAM chcieli pokazać, że w miejskiej przestrzeni rośnie wiele jadalnych, rzadko wykorzystywanych owoców. Podczas wcześniej wykonanego spaceru zbierano owoce, takie jak mirabelki i jabłka, a następnie wykonano z nich słodkie i słone zaprawy – dżemy i chutneye. Następnie zorganizowano dżemowy piknik w wildeckim ogrodzie, podczas którego odbył się koncert muzyki jazzowej.
- PSZCZELI TOTEM
Budowa domku dla owadów, do którego w kolejnym roku zostaną zaproszone pszczoły. Domek w kształcie totemu stanowi jednocześnie nośnik informacji o Ziemi Wspólnej, na którym zamieszczono wcześniej opracowane: opis i regulamin ogrodu społecznego.

Dębiec:

- Błotny Piknik w Ogrodzie Sąsiedzkim — organizowany był przez i dla rodziców z dziećmi. Celem wydarzenia było: przystosowanie przestrzeni wspólnej Ogrodu do potrzeb dzieci oraz zaproszenie szerszego grona odbiorców do włączenia się we współtworzenie tego miejsca. Spotkanie okazało się dużym sukcesem frekwencyjnym. Do ogrodu udało się pozyskać również kuchnię błotną z recyklingu, która została odnowiona rękami wolontariuszy. Miejsce do zabawy błotem na stałe wpisało się w mapę naszej przestrzeni.
- Warsztat domowego kompostowania — stanowił kontynuację konsultacji z zakresu zielonej infrastruktury. Osoby zaangażowane w życie Ogrodu chciały również w swoich domach praktykować kompostowanie, co w pełni umożliwiły im zrealizowane przez nas wspólnie warsztaty.
- Dwa sąsiedzkie spotkania w Ogrodzie — jednym z nich było Kameralne Kino w Ogrodzie w dniu 9 września, a kolejnym Sąsiedzki Piknik, połączony ze zbieraniem plonów w dniu 7 października. Obejrzeliśmy wspólnie przyrodniczy film “Czego nauczyła mnie ośmiornica”, który wzbudził żywe emocje. Piknik natomiast był spotkaniem sąsiadów w Ogrodzie, podczas którego zebrane zostały plony.
- Akcja sprzątnięcia Dębca — inicjatywa młodzieżowa realizowana we współpracy z lokalną młodzieżą, m.in. grupami harcerskimi. Pierwszą częścią było otwarte spotkanie organizacyjne (23 września) dla wszystkich zainteresowanych, podczas którego wybraliśmy tereny osiedla do posprzątnięcia oraz opracowaliśmy plan działania. Samo sprzątnięcie odbyło się 14 października. Wsparł nas Wydział Gospodarki Komunalnej UMP, udostępniając worki na śmieci i odbierając od nas odpady.
- W poszukiwaniu poznańskich Entów — autorzy pomysłu skupili się na zwróceniu uwagi mieszkańców Poznania na potrzebę obejmowania opieką prawną drzew, poprzez zgłaszanie ich jako pomniki przyrody. W ramach inicjatywy przeprowadziliśmy spacer tropem wyjątkowych drzew (30 września), a także przygotowaliśmy materiały: grę miejską w formie mapy oraz instrukcję zgłaszania drzew dostępne on-line.
- Ostatnie dwie inicjatywy miały charakter artystyczny — osoby ze społ. lokalnej zainteresowane rękodziełem wyraziły chęć organizacji warsztatów z pracy z materiałem roślinnym — wikliną. 15 października odbyły się warsztaty wyplatania koszy wiklinowych z mistrzem plecionkarzem. Drugim spotkaniem artystycznym były warsztaty wyrobu świec recyklingowych.

Główna:

- Zrealizowano 1 zieloną inicjatywę — BRAMA DO OGRODU — to upcyklingowa instalacja artystyczna wykonana w całości ze zrzyn tartacznych (odpadów) zaprojektowana i wykonana

przez artystę Adama Sowińskiego. Odświeżenie dzieła nastąpiło podczas Dni Sąsiada na Główniej (2-3.09.2023). Opracowano również koncepcje oraz zaplanowano realizację kolejnych inicjatyw na dalszych etapach projektu.

5) Przygotowanie wspólnych projektów do Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego – maj-październik 2023

Uczestnicy Pracowni Aktywności Lokalnej przygotowali propozycję 3 projektów do Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego (PBO) odpowiadającego na zdiagnozowane potrzeby dotyczące osiedli Główna, Dębiec i Wilda. W tym celu uczestnicy i uczestniczki projektu kontaktowali się m.in. z Gabinetem Prezydenta UMP oraz Wydziałem Klimatu i Ochrony Środowiska UMP, aby skonsultować wstępne założenia projektów. Wniosek składany był do dnia 2 czerwca 2023 roku. Przygotowane zostały: tekst wniosku, założenia merytoryczne zgłaszanych projektów, szacowany koszt realizacji, wizualizacje zaproponowanych przez uczestników i uczestniczki PAL rozwiązań odpowiadających na problem suszy i dużego nasłonecznienia w mieście.

Podczas cyklicznych spotkań realizowanych w formule on-line wypracowywaliśmy wspólnie z uczestniczkami i uczestnikami Pracowni poszczególne rozwiązania i opisy działań, które planowaliśmy zgłosić do PBO. W cyklicznych spotkaniach uczestniczyło 9 osób. Po złożeniu przez nas trzech projektów, trafiły one do oceny merytorycznej odpowiednich jednostek i agend miasta Poznania. W procesie tym wszystkie złożone przez nas projekty zostały zaopiniowane negatywnie. uczestniczyliśmy wówczas w dwóch spotkaniach konsultacyjnych z osobami reprezentującymi m.in. Gabinet Prezydenta, Zarząd Dróg Miejskich, Zarząd Zieleni Miejskiej, Wydział Klimatu i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Poznania, lobbując za pozytywnymi opiniami ww. jednostek.

Mimo naszych starań, wnioski uzyskały ostatecznie negatywne opinie i nie zostały włączone w proces głosowania w PBO. Wynikiem wprowadzenia zmiany do realizacji działania, było usunięcie działań promocyjnych projektów zgłoszonych do PBO oraz zmiana terminu i zakresu merytorycznego kampanii społecznej, która była powiązana tematycznie ze zgłoszonymi projektami.

6) Stworzenie kampanii społecznej – lipiec-grudzień 2023

Podczas realizacji tego etapu projektu skorzystaliśmy z części rozwiązań wypracowanych przez uczestników i uczestniczki Pracowni Aktywności Lokalnej podczas V zjazdu (03-04.06.2023 roku). Wówczas odbyły się 4 warsztaty połączone z dyskusją dotyczącą strategii tworzenia kampanii społecznych na tematy związane z tzw. ekologią miejską. Działania odbywały się przy wsparciu merytorycznym agencji marketingowej Chapter 1. Wypracowano wówczas rozwiązania dotyczące m.in. problematyki tworzonej przez nas kampanii społecznej oraz jej powiązania z projektami zgłaszanymi do Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego. Uczestnicy zdecydowali, że tematem kampanii społecznej będą problemy, z którymi boryka się Poznań oraz inne duże aglomeracje miejskie w Polsce – to m.in. miejska wyspa ciepła, zbyt duże nasłonecznienie i wzrost temperatury związany z dużym nagromadzeniem betonu w polskich miastach („betonoza”).

We współpracy z uczestnikami i uczestniczkami projektu opracowany został scenariusz filmu, a także zrealizowano prace związane z produkcją planu zdjęciowego. Dokonano wypożyczenia niezbędnego sprzętu do realizacji filmu, zakupiono rekwizyty, materiały i niezbędne akcesoria do przeprowadzenia działań. 22 i 25 lipca przeprowadzono plan zdjęciowy z udziałem operatorów kamer, oświetleniowców, akustyków, charakteryzatorów oraz pozostałych realizatorów filmu będącego elementem kampanii społecznej. W rolę reżyserów, scenografów oraz aktorów występujących na tworzonym materiale filmowym wcielili się uczestnicy i uczestniczki pracowni, przedstawiciele i przedstawicielki społeczności lokalnych Dębca, Wildy i Główniej oraz część personelu projektu (na zaproszenie uczestników pracowni). Uczestnicy i uczestniczki Pracowni podnieśli swoje kompetencje w zakresie konstruowania planu komunikacyjnego, tworzenia angażującej narracji filmowej w kampaniach

społecznych oraz copywritingu i wystąpień publicznych (dzięki udziałowi w kampanii), a także szczegółowego planowania poszczególnych etapów produkcji.

Ze względu na odrzucenie wniosków skierowanych do PBO, kampania społeczna, która była tematycznie powiązana z treścią składanych projektów nie została ukończona — w planach jest aktualizacja założeń kampanii oraz wprowadzenie dodatkowego planu zdjęciowego aby zmodyfikować treści kampanii (do kwietnia 2024 roku).

7) Publikacja podsumowująca realizację projektu — zeszyt dobrych praktyk — październik-grudzień 2023

Pod koniec 2023 roku powstała wstępna koncepcja merytoryczna publikacji podsumowującej realizację całego projektu, która będzie w następnych etapach (2024 rok) konsultowana z uczestnikami i uczestniczkami Pracowni Aktywności Lokalnej oraz pozostałymi odbiorcami i odbiorczyniami działań projektowych.

8) Ewaluacja projektu

Działania ewaluacyjne były realizowane przez cały okres projektu (styczeń-grudzień 2023). Pierwszy etap działań obejmował spotkania merytoryczne z osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie ewaluacji działań merytorycznych projektu (dr Katarzyna Chajbos-Walczak), zaprojektowanie celów efektywnej ewaluacji działań projektowych, dobór metod ewaluacji oraz przeprowadzenie pierwszych badań ewaluacyjnych (ankieta ewaluacyjna po trzech pierwszych zjazdach Pracowni Aktywności Lokalnej — warsztatach tematycznych, konsultacjach z zakresu zielono-błękitnej infrastruktury, spacerach badawczych).

Dodatkowo prowadziliśmy systematyczną, regularną obserwację materiałów i informacji prasowych, w celu przeprowadzenia analizy sposobów komentowania i pisania o działaniach merytorycznych projektu. Elementem długofalowych badań ewaluacyjnych był również stały monitoring wewnętrzny podejmowanych działań, który pozwolił na wprowadzenie ewentualnych korekt do pierwotnych założeń związanych z realizacją zadania.

Po przeprowadzeniu badania ankietowego (ex-post), wyniki ankiet zostały opracowane w formie częściowego raportu z przeprowadzonych badań. Analiza pierwszej części badania ewaluacyjnego uwzględniała opinie osób badanych na temat ich przygotowania do dalszych działań ze społecznością, jak i całości zorganizowanych spotkań. W dokumencie znalazły się również rekomendacje, z których część opierała się na sugestiach badanych, a część na wnioskach badaczki. Przeprowadzone badania wraz z raportem częściowym stały się częścią raportu podsumowującego realizację całego projektu (w 2024 roku). Przeprowadzone badania dotyczyły m.in. kapitału społecznego, poczucia wpływu oraz zaangażowania uczestników i uczestniczek pracowni w sprawy społeczności lokalnych.

W ramach badań ewaluacyjnych przeprowadzono również część kolejnych działań ewaluacyjnych — m.in. pogłębione wywiady indywidualne, która będą opracowywane przez ewaluatorkę w roku 2024.

9) ROZWÓJ INSTYTUCJONALNY — rozwój kompetencyjny członków Kolektywu Aktywne Miasto (lidera oraz partnerów projektu)

W przypadku rozwoju kompetencyjnego dotychczas odbyte szkolenia i warsztaty poszerzyły wiedzę członków i członkiń organizacji. Ponadto zdobyli oni umiejętności z zakresu:

- zarządzania finansami (finanse w NGO, pozyskiwanie środków finansowych z UE),
- budowania partnerstw sektorowych i międzysektorowych,
- zarządzania projektami (certyfikowane szkolenie z zakresu ewaluacji),
- działalności artystycznej (studia podyplomowe).

W ramach projektu zrealizowano:

- udział w studiach podyplomowych z zakresu form działań artystycznych na Wyższej Szkole Kształcenia Zawodowego – udział wzięła Urszula Ziober-Flieger (Stow. Zielona Grupa)
- udział w szkoleniu „Budowanie partnerstw” w dniach 29-31 maja 2023 roku – udział wzięła Zuzanna Głowacka (SMAK)
- udział w szkoleniu „Kurs pisania wniosków unijnych” w dniu 15 września 2023 – udział wzięł Daniel Stachuła (SMAK)
- udział w szkoleniu „Specjalista ds. funduszy UE – nowy okres programowania 2021-2027 (edycja XI – nowy program)” w dniach 22, 26, 27 września 2023 roku – udział wzięł Daniel Stachuła (SMAK)
- udział w szkoleniach/kursach z zakresu fundraisingu i zarządzania finansami organizacji: „Jak NGO może sprzedawać swoje usługi i produkty”, „Jak zacząć zbierać pieniądze dla NGO” – udział wzięł Daniel Stachuła (SMAK),
- udział w certyfikowanym szkoleniu blended-learning „Weź kurs na ewaluację” (III moduły + 3 warsztaty) – udział wzięły Kaja Janda, Maria Lehmann, Zuzanna Głowacka (SMAK).

10) ROZWÓJ INSTYTUCJONALNY – doposażenie sprzętowe lidera oraz partnerów projektu

Doposażenie sprzętowe lidera i partnerów projektu wpłynęło pozytywnie na osiągnięcie większej stabilności finansowej poprzez uniezależnienie się od dotacji oraz rozwinięcie oferty komercyjnej. Dzięki zakupionym sprzętom Stowarzyszenie Zielona Grupa mogło dywersyfikować źródła przychodów poprzez rozbudowę działalności odpłatnej pożytku publicznego oraz działalności gospodarczej. Stworzenie strony internetowej Stowarzyszenia Schron Kultury Europa wpłynęło na poprawę marki organizacji, zwiększyło jej profesjonalizm w oczach partnerów (w tym otoczenia społecznego, ekonomicznego, biznesowego). Zakup smartfonów przez Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury przyczynił się do poprawy komunikacji z beneficjentami, odbiorcami i odbiorczyniami działań misyjnych organizacji.

W ramach projektu zrealizowano:

Stowarzyszenie Młodych Animatorów Kultury:

- zakup smartfonów (2 szt.) wraz z niezbędnymi akcesoriami,
- zakup mobilnych, składanych stołów modułowych – zakupiono 12 sztuk – stoły zagwarantowały możliwość realizacji działań statutowych poza siedzibą,
- zakup leżaków z nadrukiem brandowanych – zakupiono 50 szt. leżaków – dzięki zakupowi zwiększyliśmy atrakcyjność działań realizowanych przez SMAK w przestrzeni miejskiej, publicznej.

Schron Kultury Europa:

- założenie strony internetowej (usługa wykupu domeny, przygotowania i stworzenia strony internetowej i opracowania materiałów)

Zielona Grupa:

- zakup komputera z oprogramowaniem specjalistycznym (komputer przeznaczony do obsługi programów graficznych, niezbędny dla nas do rysowania ilustracji),
- zakup drukarki,
- zakup projektora

Pracownia Aktywności Lokalnej – Kolektyw Aktywne Miasto to 2-letni projekt (realizowany w latach 2023-2024). Kolejne etapy projektu będą realizowane w 2024 roku.

B. DZIAŁALNOŚĆ ODPLATNA POŻYTKU PUBLICZNEGO

Działalność odpłatna pożytku publicznego:

- działania informacyjno-promocyjne – 5.000,00 zł
  - realizacja spektakli teatralnych, zyski ze sprzedaży biletów – 3.150,00 zł
  - wykłady, prelekcje, prezentacje podczas spotkań, konferencji, seminariów – 1.800,00 zł
  - przeprowadzenie twórczych warsztatów artystycznych, edukacyjnych, kulturalnych, ekologicznych – 5.300,00 zł
- łącznie: 15.250,00 zł brutto

V. Działalność gospodarcza stowarzyszenia

Stowarzyszenie nie prowadziło działalności gospodarczej w roku 2023.

VI. Uzyskane w roku sprawozdawczym przychody

Przychody stowarzyszenia w roku 2023 wyniosły 1.011.981,90 zł, w tym:

- dotacje uzyskane z jednostek samorządu terytorialnego oraz budżetu państwa: 996.731,90 zł
  - składki członkowskie: 0,00 zł
  - darowizny: 0,00 zł
  - działalność odpłatna pożytku publicznego: 15.250,00 zł
- **suma: 1.011.981,90 złotych brutto**

VII. Poniesione w roku sprawozdawczym koszty

Koszty poniesione przez stowarzyszenie w roku 2023 wyniosły 1.018.086,58 zł w tym:

- realizacja projektów (działalność nieodpłatna pożytku publicznego): 1.002.836,58 zł
- realizacja projektów (działalność odpłatna pożytku publicznego): 15.250,00 zł
- koszty pozostałej działalności statutowej: 0 zł
- koszty ogólnego zarządu: 0 zł.

VIII. Liczba osób zatrudnionych w okresie sprawozdawczym.

W 2023 roku stowarzyszenie nie zatrudniało osób na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę). Zatrudniało osoby na podstawie umów cywilno-prawnych (umowa zlecenie, umowa o dzieło). Liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych w roku 2023: 78 osób.

Członkowie zarządu oraz członkowie Komisji Rewizyjnej nie pobierali wynagrodzenia za pracę na stanowiskach w organach stowarzyszenia. Działalność członków zarządu oraz komisji rewizyjnej realizowana była w ramach pracy społecznej członków stowarzyszenia (wolontariatu).

IX. Deklaracje podatkowe złożone za rok sprawozdawczy.

Stowarzyszenie w wymaganym terminie złożyło do właściwego Urzędu Skarbowego w Poznaniu stosowne zeznania podatkowe. Stowarzyszenie nie posiada zaległych zobowiązań podatkowych.

Sporządzono dnia: 27.06.2024

podpisano:

**Daniel Stachuła
prezes zarządu**

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Daniel Stachuła', written in a cursive style.